»MIGRACIJE. POVEZANOST. RAZVOJ.«

PRIROČNIK ZA IZVAJANJE AKTIVNOSTI O MIGRACIJAH IN GLOBALNEM TRAJNOSTNEM RAZVOJU V ŠOLAH

Karitas

MEDNARODNO RAZVOJNO SODELOVANJE SLOVENIJE
SLOVENIA'S DEVELOPMENT COOPERATION

»MIGRACIJE.POVEZANOST.RAZVOJ.«

PRIROČNIK ZA IZVAJANJE AKTIVNOSTI O MIGRACIJAH IN GLOBALNEM TRAJNOSTNEM RAZVOJU V ŠOLAH

Slovenska karitas

Projekt MIND

Karitas

MEDNARODNO RAZVOJNO SODELOVANJE SLOVENIJE
SLOVENIA'S DEVELOPMENT COOPERATION

#whatishome

Kaj je DOM?

skupni dom

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.015.31(035)
502.131.1:37.091.3(035)
314.15:37.091.3(035)

RISTIĆ Zvonar, Saša
»Migracije.Povezanost.Razvoj.« : priročnik za izvajanje aktivnosti o migracijah in globalnem trajnostnem razvoju v šolah / [besedilo Saša Ristić Zvonar ; fotografije arhiv Slovenske karitas]. - Ljubljana : Slovenska karitas, 2021

ISBN 978-961-93180-4-1

COBISS.SI-ID 46734851

Izdajatelj: Slovenska karitas, Kristanova 1, 1000 Ljubljana
E-mail: info@karitas.si, spletna stran: www.karitas.si
Odgovarja: Peter Tomažič, generalni tajnik Slovenske karitas
Uredniški odbor: Saša Ristić Zvonar in Jana Lampe
Besedilo: Saša Ristić Zvonar
Fotografije: Arhiv Slovenske karitas
Lektoriranje: Mateja Erman Repe
Grafična priprava in tisk: Antus d.o.o.
Naklada: 1000

* V priročniku uporabljeni izrazi, zapisani v slovnični obliki moškega spola, so uporabljeni kot nevtralni in veljajo enakovredno za oba spola.

Karitas

MEDNARODNO RAZVOJNO SODELOVANJE SLOVENIJE

#whatishome
Kaj je DOM?

Priročnik je nastal v sklopu mednarodnega projekta MIND – Migracije.Povezanost.Razvoj., ki poteka v letih 2017 do 2021. Projekt je sofinanciran s strani programa Evropske unije za Globalno učenje in ozaveščanje javnosti (DEAR) ter Ministrstva za zunanje zadeve RS. V sklopu projekta si 12 partnerskih organizacij Karitas iz 11 evropskih držav prizadeva za povečanje ozaveščenosti javnosti o povezanosti migracij z globalnim razvojem (vzroki za migracije), spodbuja k sprejemanju ljudi iz drugih kultur in okolij, ozavešča o pomenu aktivne vloge migrantov pri soustvarjanju razvoja v gostujočih in izvornih državah ter spodbuja k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja. Vsebina priročnika predstavlja mnenje Slovenske karitas in ne predstavlja uradnega stališča EU in Vlade RS.

KAZALO

UVOD V PRIROČNIK »Migracije.Povezanost.Razvoj.« 5
Živa knjižnica 6
Izobraževalna razstava Cilji trajnostnega razvoja 6
O MIGRACIJAH IN TRAJNOSTNEM RAZVOJU 7
CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA 10
SLOVAR 12
MIGRACIJE V ŠTEVILKAH 17
UVODNA MOTIVACIJA 20
DELAVNICE 39
Delavnica 1: Odhod v naglici, pot begunske družine 39
Delavnica 2: Gibajoča razprava Migracije 41
Delavnica 3: Mediji in migracije (begunci) 42
Delavnica 4: #Kaj je dom? 44
Delavnica 5: Igra vlog – Življenjske poti 48
Delavnica 6: Obrazi migracij 54
Delavnica 7: Globalna porazdelitev prebivalstva, bogastva, hrane ter migracije 57
Delavnica 8: Metoda Deblo – korenine migracije in razvoj 60
Delavnica 9: Konferenca Združenih narodov o migracijah 61
Delavnica 10: What to do? 65
Delavnica 11: Plakat migracije 67
Delavnica 12: Časovni trak Zgodovina migracij 68
Delavnica 13: Trditve 76
Delavnica 14: Sestavimo zgodbo 77
Delavnica 15: Problemsko drevo Migracije 79
Delavnica 16: Na vlaku 81
Delavnica 17: Globalna dejstva 83
Delavnica 18: Sprejemanje v Sloveniji 90
Delavnica 19: Debata 94
Delavnica 20: Cilji trajnostnega razvoja in migracije 96
Delavnica 21: ABC-kviz Cilji trajnostnega razvoja 97
Delavnica 22: Cilji trajnostnega razvoja 98
Možnost a) Pantomima 29
Možnost b) Predvidevanja 2030 23
Delavnica 23: Porazdelitev banane (banana split) 99
Delavnica 24: Razpravljalni esej 101
Zaključna aktivnost: Moje sporočilo upanja za begunce v Sloveniji 102
VIRI IN LITERATURA 104

SEZNAM PRILOG

- **Predvidevanja 2030,** str. 23-28
- **Pantomima Cilji trajnostnega razvoja,** str. 29-34
- **List s stavki,** str. 46, Delavnica 4
- **List »Dom je«,** str. 47, Delavnica 4
- **Seznam oseb,** str. 49-52, Delavnica 5
- **Zgodbe beguncev,** str. 63-64, Delavnica 9
- **Zgodbe oseb,** str. 66, Delavnica 10
- **Delovni list z dogodki,** str. 69-74, Delavnica 12
- **Delovni list s primeri različnih oseb,** str. 82, Delavnica 16
- **Globalna dejstva z dodatno razlago,** str. 84-87, Delavnica 17
- **List z zgodbami migrantov z navodili za dijake,** str. 91-93, Delavnica 18
- **Zaključna aktivnost,** str. 103

UVOD V PRIROČNIK »MIGRACIJE.POVEZANOST.RAZVOJ.«

Pred vami je tematski priročnik Slovenske karitas, ki vsebuje navodila za izvajanje delavnic »Migracije. Povezanost.Razvoj.« v srednjih šolah. Primeren je tudi za zadnjo triado osnovnih šol. Nastal je v sklopu triletnega projekta MIND – Migracije.Povezanost.Razvoj. (**M**igration.**In**terconnectedness.**D**evelopment.), preko katerega si 12 partnerskih organizacij Karitas iz 11 evropskih držav prizadeva za povečanje ozaveščenosti javnosti o povezanosti migracij z globalnim razvojem (vzroki za migracije), spodbuja k sprejemanju ljudi iz različnih kultur in okolij, ozavešča o pomenu aktivne vloge migrantov pri soustvarjanju razvoja v gostujočih in izvornih državah ter spodbuja k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja.

S pomočjo različnih aktivnosti in delavnic, predstavljenih v priročniku, bodo dijaki in dijakinje razmišljali/e o tem, kaj jim pomeni dom, kaj so migracije, kakšni so vzroki in posledice migracij ter o sprejemanju ljudi iz različnih kultur. Hkrati se bodo seznanili/e s 17 cilji trajnostnega razvoja, sprejetimi v Agendi 2030 za trajnostni razvoj, in jih povezali/e z migracijami. Razmišljali/e bodo o (globalnem) vplivu naših dejanj in o tem, kako lahko posamezniki in države prispevajo k integraciji migrantov ter iskanju rešitev za zmanjšanje prisilnih migracij (naslavljanje vzrokov, kot so vzpostavljanje miru, blaženje podnebnih sprememb in zagotavljanje človekovih pravic ter dostojnega dela in življenja za vse).

Nepoznavanje občutljive tematike, kot so migracije, pogosto vodi v strah in kolektivno negativno naravnanost. Zato želimo dijake in dijakinje ozavestiti o kompleksni tematiki migracij v povezavi s trajnostnim razvojem, z namenom, da bodo bolje razumeli/e, zakaj so ljudje pogosto prisiljeni zapustiti svoj dom ter pri njih spodbuditi pozitivni pogled na migracije ter empatijo in sprejemanje ljudi, ki prihajajo iz različnih držav in kulturnih okolij.

V okviru delavnic boste lahko dijakom in dijakinjam **predstavili tematiko migracij**, tudi v povezavi s **cilji trajnostnega razvoja**. V pomoč vam bodo naslednji pripomočki:

- 25 interaktivnih in ustvarjalnih delavnic,
- kratek film *#Kaj je dom?*,
- videi s pričevanji migrantov in beguncev,
- video: *Cilji trajnostnega razvoja*,
- foto-govorica *Cilji trajnostnega razvoja in migracije*,
- foto-govorica *Prisilne migracije*,
- powerpoint predstavitev *Migracije in globalni razvoj*,
- powerpoint predstavitev *Cilji trajnostnega razvoja in migracije*,
- interaktivni kviz: *Cilji trajnostnega razvoja in migracije*,
- publikacija *Naš skupni dom: povezanost migracij in razvoja v Sloveniji*.

Delavnice, ki jih profesorji/ice v razredu izvajate sami, lahko nadgradite s pogovorno delavnico z migranti/begunci, ki živijo v Sloveniji, t. i. Živa knjižnica, ki jo na vaši šoli izvedemo sodelavci Karitas v sodelovanju z migranti, ali s postavitvijo razstave Cilji trajnostnega razvoja.

ŽIVA KNJIŽNICA

Posebnost te knjižnice je, da so knjige ljudje (t. i. žive knjige) z osebno izkušnjo migracije. Skozi pogovor z bralci/kami (dijaki/njami) delijo svoje življenjske zgodbe. Tako pripomorejo k povečanemu razumevanju osebnih vzrokov za migracije in poznavanju razmer v državah, od koder posamezni migranti prihajajo ter posledično k zmanjševanju stereotipov in predsodkov. Namen aktivnosti je ozaveščanje o človekovih pravicah in o dostojnem življenju, ki si ga vsak človek zasluži, preko razbijanja predsodkov, ki lahko vodijo k diskriminaciji določenih posameznikov ter skupin.

IZOBRAŽEVALNA RAZSTAVA CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

Mobilna izobraževalna razstava Cilji trajnostnega razvoja je sestavljena iz dvajsetih razstavnih panojev dimenzij 50 x 70 cm. Na vsaki fotografiji je ime in opis cilja, nekaj podatkov, povezanih z njim in migracijami, ter primer, kako ga Slovenska karitas, preko svojih humanitarnih in razvojnih projektov v ekonomsko manj razvitih državah (t. i. državah globalnega juga), uresničuje (predvsem v podsaharski Afriki in na Zahodnem Balkanu). Razstavo na vaši šoli postavimo sodelavci Karitas. Na voljo so tudi razstavni panoji. Za bolj interaktiven ogled razstave lahko dijakom in dijakinjam zastavite različne dodatne naloge.

O MIGRACIJAH IN TRAJNOSTNEM RAZVOJU

Migracije

Migracije so se vedno dogajale in se vedno bodo. Predstavljajo pomembno značilnost današnjega globaliziranega sveta. V širšem smislu pomenijo gibanje ljudi iz enega kraja bivanja v drugega. Zajemajo **premik prebivalstva znotraj države** (s podeželja v mesta, iz ene regije v drugo) ter **mednarodne migracije** (iz države v državo). Pri slednjih gre za posebno pravno, politično in družbeno kategorijo, saj se ljudje preselijo iz nacionalne države, kjer so državljani s pravicami in zaščitami, ki jim jih državljanstvo praviloma nudi, v druge države, kjer pravice in zaščite nacionalnosti, dostopa do socialnega varstva za in skupne identitete pogosto ne veljajo in kjer so lahko družbeni in kulturni vzorci precej drugačni.
Medtem ko ni enotne opredelitve migracij, pa mednarodne konvencije navajajo sprejete opredelitve za begunce ter delavce migrante in njihove družinske člane, ki veljajo skoraj za vse mednarodne migrante.

Begunci

V skladu s Konvencijo o statusu beguncev iz leta 1951 in njenim Protokolom iz leta 1967 je begunec oseba, ki je »zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rase, vere, narodne pripadnosti, pripadnosti določene družbeni skupini ali določenemu političnemu prepričanju, zunaj države, katere državljan je, in ne more ali zaradi strahu noče uživati varstva te države«. Vse države EU so ratificirale tako konvencijo kot tudi njen protokol.

Delavci migranti

Mednarodna konvencija o varstvu pravic vseh delavcev migrantov in njihovih družinskih članov navaja: »Izraz »delavec migrant« se nanaša na osebo, ki bo, je ali je bila vključena v plačano dejavnost v državi, katere državljanstva nima«. Konvencija izpostavlja, da osnovne človekove pravice krijejo vse družinske člane, ki so z delavci migranti ali so od njih odvisni. Po podatkih Mednarodne organizacije dela (ILO) so skoraj vsi mednarodni migranti, ne glede na njihove razloge za migracije ali dovolitev vstopa, na koncu delovno aktivni, bodisi zaposleni, samozaposleni ali drugače vključeni v plačane dejavnosti.

Mednarodni migranti

Pod okriljem ZN so bile sprejete posebne opredelitve in statistični standardi za pridobivanje zanesljivih in primerljivih podatkov o mednarodnih migrantih, ki jih uporablja večina vlad. Za statistične namene je mednarodni migrant opredeljen kot »oseba, ki vsaj leto dni živi zunaj države, v kateri je bila rojena ali v kateri ima državljanstvo, ne glede na vzroke in motive za preselitev in pravni status v državi prebivanja.

Po ocenah naj bi danes 272 milijonov ljudi živelo zunaj držav rojstva ali izvornega državljanstva.

Globalni trajnostni razvoj

Zaveza, naj nihče ne ostane zadaj (»Leave no one behind«) in naj se zagotovijo človekove pravice za vse, je temeljno vodilo Resolucije Generalne skupščine ZN z naslovom »Spremenimo svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030«, sprejete 25. septembra 2015, ki vsebuje deklaracijo in **17 ciljev trajnostnega razvoja s 169 podcilji**.

Dokument, ki ga je sprejelo vseh 193 članic ZN, je odraz skupne vizije in zaveze za »svet splošno uveljavljenega spoštovanja človekovih pravic in človeškega dostojanstva, pravne države, pravičnosti, enakosti in nediskriminacije, svet spoštovanja rase, etnične in kulturne raznolikosti ter svet enakih možnosti, ki bo omogočal celovito izkoriščanje človeških danosti in blaginjo za vse. Svet, ki bo vlagal v svoje otroke in v katerem bodo vsi otroci odraščali brez nasilja in izkoriščanja. Svet, v katerem bodo vse ženske in deklice uživale popolno enakost spolov in v katerem ne bo več pravnih, družbenih in ekonomskih ovir za krepitev njihove vloge. Pravičen, nepristranski, strpen, odprt in družbeno vključujoč svet, v katerem bodo zadovoljene tudi potrebe občutljivih«. (Agenda 2030 za trajnostni razvoj, 8. odstavek).

Agenda 2030 je spremenila paradigmo pri dojemanju razvoja. Trajnostni razvoj zadeva vse države na planetu, ne glede na stopnjo ekonomskega razvoja; varstvo okolja in odpravljanje neenakosti sta med ključnimi razvojnimi cilji; mir in socialna pravičnost sta bistvena sestavna dela te univerzalne razvojne agende. Poudarjena je tudi potreba po zavezanosti in udeležbi vseh skupin znotraj vseh družb in držav, s čimer bo mogoče doseči razvoj za vse. Novo svetovno soglasje o razvoju temelji na Splošni deklaraciji človekovih pravic in vseh pogodbah o človekovih pravicah. Če si torej države ne prizadevajo za dejansko uresničevanje človekovih pravic za vse, ciljev trajnostnega razvoja ni mogoče doseči.

Migracije in razvoj

Kako je razvoj povezan z migracijami, je stoletja trajajoče pravno, politično in praktično vprašanje. Zaradi obstoječih prisilnih ali prostovoljnih migracij prebivalstva od 17. stoletja naprej sta se Severna in Južna Amerika gospodarsko razvili, prav tako pa tudi nastajajoče evropske nacionalne države. Vse od konca druge svetovne vojne so migracije in razvoj predmet obsežnih razprav med oblikovalci politik, akademiki, civilno družbo in javnostjo.

Migracije so postale temeljni steber gospodarskega razvoja v več regijah v okviru regionalnega povezovanja in razvojnih projektov, še zlasti po nastanku Evropske gospodarske skupnosti, ki jo je nasledila Evropska unija. Od 70-ih let 20. stoletja so migracije bistvene za razvoj preko sistemov prostega pretoka med regijami v Srednji, Vzhodni in Zahodni Afriki. Tudi v Sloveniji so delavci migranti iz držav Zahodnega Balkana pomembno prispevali k industrijskemu razvoju v zadnjih desetletjih 20. stoletja.

Na podlagi geopolitičnih dogodkov, ki so v veliki meri vplivali na mobilnost ljudi v svetovnem merilu, je postala povezava med migracijami in razvojem osrednja tema v današnjih političnih, gospodarskih in družbenih razpravah. Vsesplošni sodobni okvir je že omenjena Agenda 2030 za trajnostni razvoj. Izrecno sklicevanje na migracije in razvoj je zapisano v podcilju 10.7 o zagotovitvi »urejenih, varnih, zakonitih in odgovornih migracij ter mobilnosti ljudi«.

Na migrante, begunce, migracije in/ali razmere, ki silijo v migracije, se nanaša več kot 44 podciljev v 16 od 17 ciljev trajnostnega razvoja.

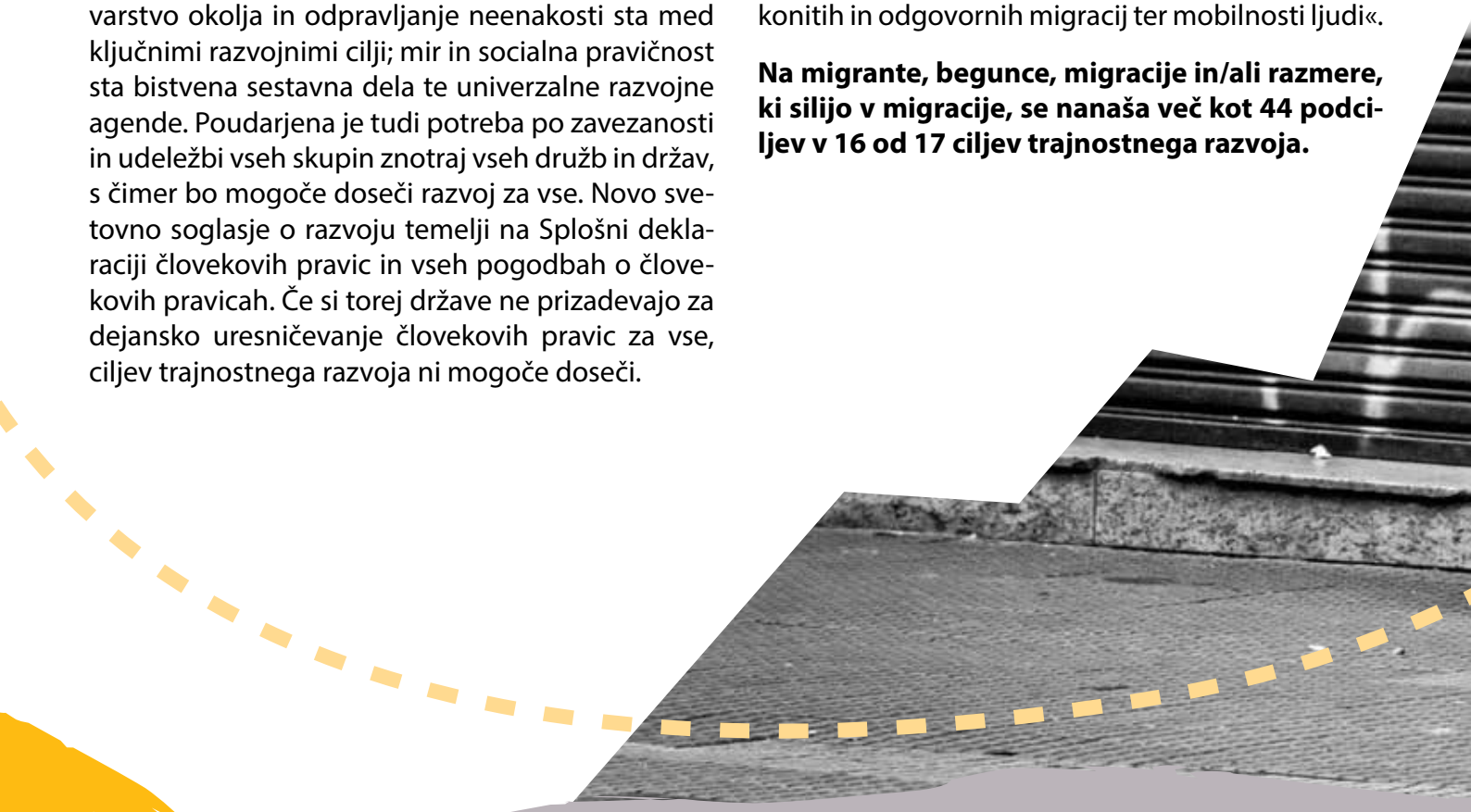

Vzroki za migracije

Karitas prepoznava, da je vse več ljudi prisiljenih zapustiti svojo domovino, ne samo zaradi konfliktov in preganjanja, ampak tudi zaradi drugih življenjsko ogrožajočih situacij. To so revščina, lakota, brezposelnost in pomanjkanje dostojnega dela, slabo upravljanje države, slab dostop do izobrazbe in zdravstvenega varstva ter posledice podnebnih sprememb. Pod izrazom prisilne migracije tako razumemo vsa migracijska gibanja, ki vsebujejo element prisile, vključno s primeri, ko posamezniki brez možnosti zaslužka in posledično preživetja v svoji domovini iščejo delo drugje. Ljudje, ki bežijo pred konflikti in preganjanjem, imajo posebno pravico do mednarodne zaščite. Karitas ugotavlja, da je velik delež migracij znotraj Evrope in v Evropo tudi odraz objektivne potrebe držav članic EU po »tuji« delovni sili in znanjih, da lahko vzdržuje učinkovito delovno silo, ki lahko poskrbi za razvoj teh držav. Ta potreba izhaja iz vse hitreje razvijajočih se tehnologij, sprememb v organizaciji dela in njihovi lokaciji ter pomanjkanje domače delovne sile zaradi staranja prebivalstva in upada rodnosti, kar velja tudi za Slovenijo.

Literatura:
Zidar, Romana. 2019. Naš skupni dom: povezanost migracij in razvoja v Sloveniji. Ljubljana: Slovenska karitas, 2019.

CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

1. ODPRAVA REVŠČINE
Odpraviti vse oblike revščine povsod po svetu.

2. ODPRAVA LAKOTE
Odpraviti lakoto, zagotoviti prehransko varnost in boljšo prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo.

3. ZDRAVJE IN BLAGINJA
Poskrbeti za zdravo življenje in spodbujati splošno dobro počutje v vseh življenjskih obdobjih.

4. KAKOVOSTNO IZOBRAŽEVANJE
Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar.

5. ENAKOST SPOLOV
Doseči enakost spolov ter krepiti vlogo vseh žensk in deklic.

6. ČISTA VODA IN UREJENE SANITARIJE
Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri.

7. DOSTOPNA IN ČISTA ENERGIJA
Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije.

8. DOSTOJNO DELO IN GOSPODARSKA RAST
Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse.

9. INDUSTRIJA, INOVACIJE IN INFRASTRUKTURA
Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije.

10. ZMANJŠANJE NEENAKOSTI
Zmanjšati neenakost znotraj držav in med državami.

11. TRAJNOSTNA MESTA IN SKUPNOSTI
Države morajo vsem omogočiti dostop do ustreznega, varnega in cenovno sprejemljivega prebivališča, osnovnih storitev ter trajnostnega prevoza. Okrepiti morajo prizadevanja za varstvo in ohranjanje svetovne kulturne in naravne dediščine.

12. ODGOVORNA PORABA IN PROIZVODNJA
Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe.

13. PODNEBNI UKREPI
Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam.

14. ŽIVLJENJE V VODI
Ohranjati in vzdržno uporabljati oceane, morja in morske vire za trajnostni razvoj.

15. ŽIVLJENJE NA KOPNEM
Varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdovi, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti.

16. MIR, PRAVIČNOST IN MOČNE INSTITUCIJE
Spodbujati miroljubne in vključujoče družbe za trajnostni razvoj, vsem omogočiti dostop do pravnega varstva ter oblikovati učinkovite, odgovorne in odprte ustanove na vseh ravneh.

17. PARTNERSTVA ZA DOSEGANJE CILJEV
Okrepiti načine in sredstva za izvajanje ciljev ter oživiti globalno partnerstvo za trajnostni razvoj.

SLOVAR

Migracije: prostorska gibanja prebivalcev. Odseljevanje imenujemo emigracija, priseljevanje imigracija. Ista oseba je za državo, iz katere se odseli, emigrant in za državo, v katero se preseli, imigrant. (http://www.o-4os.ce.edus.si/gradiva/geo/demografija/gibanje.html, 22. 9. 2020)

Vrste migracij: glede na število udeležencev poznamo posamične in skupinske, glede na lokacijo notranje in zunanje ter glede na časovno obdobje ločimo stalne in začasne. (prav tam, 22. 9. 2020)

Notranje migracije: gibanje prebivalcev znotraj države, npr. s podeželja v mesta, iz ene regije v drugo. (Zidar, 2019)

Notranje razseljene osebe: osebe, ki so prisiljene zapustiti domove, a ostanejo na območju svoje države. (UNHCR Slovenija)

Mednarodne migracije: gibanje prebivalcev iz ene države v drugo. Gre za posebno pravno, politično in družbeno kategorijo, saj se ljudje preselijo iz nacionalne države, kjer so državljani s pravicami in zaščitami, ki jim jih državljanstvo praviloma nudi, v druge države, kjer pravice in zaščite nacionalnosti, dostop do socialne zaščite in skupne identitete pogosto ne veljajo in kjer so lahko družbeni in kulturni vzorci precej drugačni. (Zidar, 2019)

Vrste mednarodnih migracij: ločimo med tremi vrstami mednarodnih migracij. Prve so svobodne ali prostovoljne migracije posameznikov, ki po lastni volji in v okviru obstoječih zakonov spremenijo državo svojega prebivališča. Druge so prisilne migracije, ko ljudje bežijo v druge države bodisi kot posamezniki v strahu pred preganjanjem ali množično zaradi strahu pred kolektivnimi kršitvami človekovih pravic ali humanitarnega prava ter drugimi okoliščinami, ki jih povzročajo različni konflikti in katastrofe (begunci). Tretja kategorija so nezakonite migracije, pri katerih posamezniki nezakonito prečkajo meje ter nimajo dovoljenja za bivanje v tuji državi. (Resolucija o imigracijski politiki Republike Slovenije - ReIPRS)

Vzroki za selitve: so lahko gospodarski (npr. zdomci odidejo za nekaj let na delo v Nemčijo, prebivalci neke države globalnega juga, ki živijo v revščini in nimajo možnosti za delo in zaslužek v želji po preživetju odidejo v sosednje ali v EU-države), politični (npr. osebe, ki so ogrožene iz različnih političnih vzrokov, kar je lahko posledica vojne ali konflikta v njihovi državi, se izselijo v varno državo in zaprosijo za politično zatočišče – azil), klimatski (npr. zaradi posledic podnebnih sprememb, kot so dolgotrajne suše), verski, osebni (npr. poroka) idr.

Migrant: je oseba, ki zapusti svojo državo, da bi živela v drugi, zaradi dela, študija, družinskih in/ali drugih razlogov. (Zidar, 2019)

Mednarodni migrant: za statistične namene je opredeljen kot oseba, ki vsaj leto dni živi zunaj države, v kateri je bila rojena ali v kateri ima državljanstvo, ne glede na vzroke in motive za preselitev in pravni status v državi prebivanja. (Zidar, 2019)

Delavec migrant: oseba, ki bo, je ali je bila vključena v plačano dejavnost v državi, katere državljanstva nima. (Zidar, 2019)

Prosilec za azil: oseba, ki v določeni državi zaprosi za mednarodno zaščito in čaka na odločitev države. Medtem se je ne sme prisiliti, da se vrne v svojo državo. (UNHCR Slovenija)

Begunec: v skladu s Konvencijo o statusu beguncev iz 1951 in njenim Protokolom iz leta 1976 je begunec oseba, ki je zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rase, vere, narodne pripadnosti, pripadnosti določene družbeni skupini ali določenemu političnemu prepričanju zunaj države, katere državljan je, in ne more ali zaradi strahu noče uživati varstva te države. (Zidar, 2019)

Okoljski begunec/okoljski migrant: oseba, ki je bila prisiljena zapustiti dom zaradi okoljskih vzrokov. Za enkrat še ni soglasnega stališča o opredelitvi in pravnem priznanju okoljskih migracij. Ženevska konvencija predvideva uporabo izraza begunec za ljudi, ki se odselijo iz države izvora zaradi strahu pred preganjanjem. V primeru okoljskih migrantov je težko govoriti o nevarnosti preganjanja, lahko pa rečemo, da so zaradi dolgotrajnih suš ali uničujočih poplav in z njimi povezane lakote prisiljeni zapustiti svoje domove, da bi preživeli. Pogosto se uporabljajo izrazi razseljena oseba, okoljsko evakuirana oseba ali okoljski migrant. (http://www.sameworld.eu/sl/o-projektu/okoljski-migranti, 22. 9. 2020)

Subsidiarna zaščita se lahko podeli osebi, ki ne izpolnjuje pogojev za status begunca, vendar izkaže utemeljene in verodostojne razloge, da bi ji bila ob vrnitvi v matično državo povzročena resna škoda (smrtna kazen ali usmrtitev, mučenje, nehumano ali poniževalno ravnanje). Prav tako priznamo subsidiarno zaščito zaradi resne in individualne grožnje zoper življenje ali svobodo prosilca zaradi samovoljnega nasilja v situacijah mednarodnega ali notranjega oboroženega spopada v izvorni državi. Odločba o priznanju subsidiarne zaščite z dnem vročitve velja tudi kot dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji, dokler traja ta zaščita. (https://www.gov.si/teme/mednarodna-zascita/, 22. 9. 2020)

Integracija – vključevanje v družbo je dvosmerni proces prilagajanja s strani migrantov in s strani prebivalstva države gostiteljice na kulturni, socialni, verski, ekonomski in politični ravni. (Trokić, 2005)

Država izvora: država, v kateri je posameznik nazadnje prebival (imel državljanstvo), preden se je preselil v novo državo.

Država gostiteljica: država, v katero se posameznik preseli iz države izvora.

Agenda 2030: Resolucija Generalne skupščine ZN z naslovom »Spremenimo svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030« je bila sprejeta 25. septembra 2015 s strani vseh 193 članic in je odraz njihove skupne vizije. Vsebuje deklaracijo in 17 ciljev trajnostnega razvoja s 169 podcilji. V okviru teh ciljev, ki veljajo za vse države sveta, si države prizadevajo odpraviti vse oblike revščine, se spopasti z neenakostjo in se bojevati proti podnebnim spremembam, pri čemer ne bo nihče zapostavljen. (Zidar, 2019)

Cilji trajnostnega razvoja: s 17 cilji trajnostnega razvoja iz Agende 2030 se poudarja pomembnost skladnega ekonomskega, socialnega in okoljskega razvoja. Postavljajo nove temelje pri naslavljanju neenakosti, gospodarske rasti, dostojnih delovnih mest, izzivov mest in naselij, industrializacije, energije, podnebnih sprememb, trajnostne potrošnje in proizvodnje ter miru in pravičnosti. Potrebno jih je uresničiti v vseh državah sveta do leta 2030.

Države globalnega juga in severa: pojma ne določata geografske lokacije države, ampak stopnjo ekonomske razvitosti, saj se nekatere razvite države nahajajo na geografskem jugu (Avstralija, Nova Zelandija). (Arbeiter, 2020)

Države globalnega juga je termin, ki se uporablja za države (z izjemami), locirane v Latinski Ameriki, Aziji, Afriki in Oceaniji, kar predstavlja 85 % svetovnega prebivalstva ter je alternativno poimenovanje za v preteklosti pogosteje uporabljene pojme, kot sta države tretjega sveta in države v razvoju. Označuje regije izven Evrope in Severne Amerike, čigar značilnosti so zlasti (a ne vedno) nizki prihodki in pogosto politična ali kulturna marginalizacija. Hkrati pomeni premik od osrednjega poudarka, temelječega na razvoju ali kulturnih različnosti k poudarjanju geopolitičnih odnosov moči. (https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1536504212436479, 22. 9. 2020)

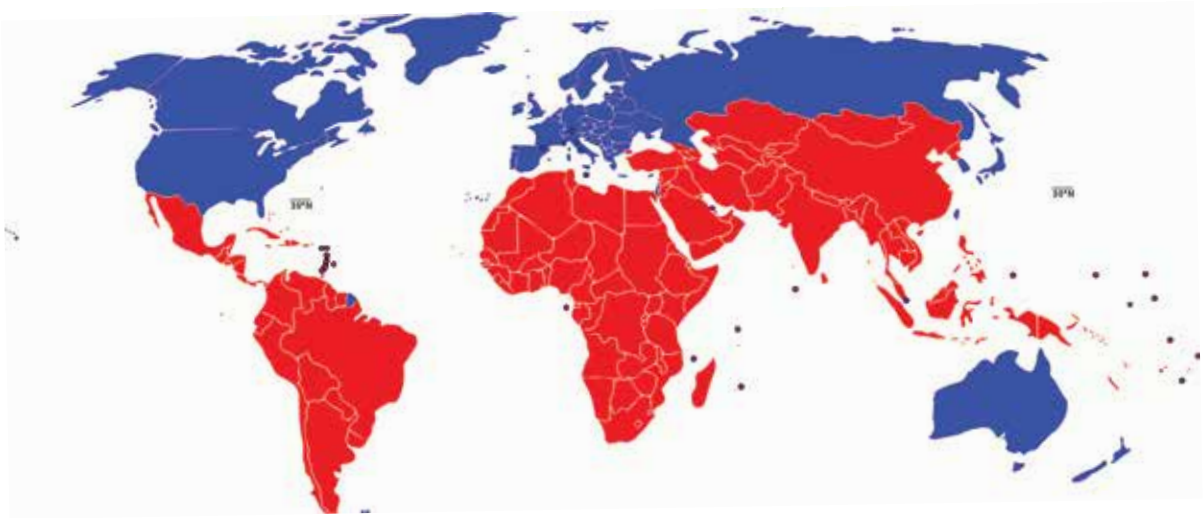

Gospodarsko manj razvite države: izraz upošteva le višino bruto nacionalnega dohodka (BND) na prebivalca kot celovitega pokazatelja ustvarjenega dohodka na določenem območju in s tem posredno materialnega standarda prebivalstva. Na podlagi višine BND delijo države oziroma njihova gospodarstva na tiste z visokimi dohodki, s srednje visokimi dohodki in z nizkimi dohodki. (Vintar Mally, GeoFF4, Ljubljana 2009)

Globalno učenje: je aktivni in ustvarjalni vseživljenjski proces učenja, ki poudarja soodvisnost in posameznikovo vpetost v globalno dogajanje, pomaga bolje razumeti svetovne probleme in neenakosti z vključevanjem različnih perspektiv ter spodbuja posameznike in skupnosti za lastno angažiranje in delovanje na področju razreševanja ključnih skupnih izzivov človeštva. Temelji na razvijanju spodobnosti kritičnega mišljenja ter drugih osebnostnih in družbenih veščin, kot so vrednote (solidarnost, sodelovanje, odgovornost) itd. Cilj aktivnosti globalnega učenja so aktivni in globalno odgovorni državljani in skupnosti, ki lahko s svojim delovanjem prispevajo k bolj pravični družbi in k trajnostnemu razvoju. (Sloga, 2010; Center Sever-Jug Sveta Evrope, 2008; Trocair, 2009)

Predsodek: negativen, odklonilen odnos do koga ali česa, neodvisen od izkustva. (SSKJ)

Diskriminacija: dajanje, priznavanje manjših pravic ali ugodnosti komu v primeri z drugimi, zapostavljanje. (SSKJ)

Ksenofobija: sovraštvo, odpor do tujcev in tujega. (SSKJ)

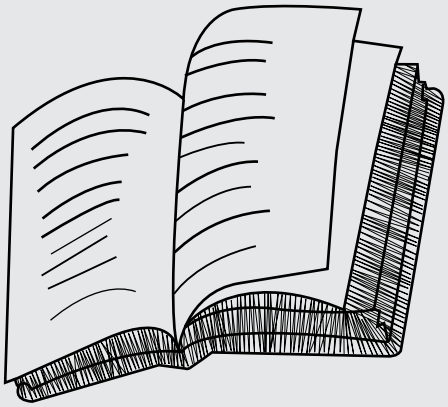

MIGRACIJE V ŠTEVILKAH

V letu 2019 je bilo po svetu **70,8 milijona prisilno razseljenih oseb**. V letu 2020 je številka zrasla na **79,5 milijona prisilno razseljenih oseb**.

Notranje razseljenih oseb je bilo kar **45,7 milijona**.

26 milijonov ljudi je imelo status begunca, od tega je več kot polovica mladoletnih oseb.

4,2 milijona posameznikov je zaprosilo za azil. (Vir: UNHCR)

Brez državljanstva trenutno živi okoli **4,2 milijona** ljudi.
37.000 ljudi na dan je prisiljeno zapustiti dom zaradi konfliktov in preganjanja.
V letu 2016 so **75.000 prošenj za azil** vložili otroci, ki so potovali sami ali so bili ločeni od staršev.

20. stoletje imenujemo tudi stoletje beguncev. Po ocenah je moralo svojo domovino od leta 1900 naprej zapustiti več kot 250 milijonov ljudi. Do konca druge svetovne vojne so bili begunski tokovi skoncentrirani v največji meri na Evropo, po vojni pa kar 85–90 % na države globalnega juga.

Med tistimi, ki zapustijo svojo državo, jih večina ostane v sosednjih državah. **73 % beguncev** živi v državah, ki mejijo na države njihovega izvora.

Več kot polovica (68 %) beguncev je v letu 2020 prihajala iz petih držav:

Sirija (6,6 milijona),
Venezuela (3,7 milijona),
Afganistan (2,7 milijona),
Južni Sudan (2,3 milijona),
Mjanmar (1,1 milijona).

Največ beguncev je naseljenih v:

Turčiji (3,6 milijona),
Kolumbiji (1,8 milijona),
Pakistanu (1,4 milijona),
Ugandi (1,4 milijona).

Med zahodnimi, razvitimi državami največ beguncev gosti **Nemčija**, dober milijon.

Države, ki sprejemajo največ beguncev, težko poskrbijo zanje. Mnogi živijo v strašnih razmerah, hudi revščini brez osnovnih potrebščin. Zato ne preseneča, da je želja mnogih selitev v bolj razvite države in so v svojem obupu pripravljeni tvegati vse ter se podati na izjemno nevarno potovanje, da bi si lahko zgradili boljše življenje.

Slovenija

Priseljenci

- osebe, ki so rojene v tujini oz. so imele prvotno prebivališče v tujini, a so si v Sloveniji uredile državljanstvo;
- osebe, ki živijo in/ali delajo v Sloveniji, a nimajo slovenskega državljanstva.

V Sloveniji je letu 2018 živelo **250.226 prebivalcev**, rojenih v tujini, kar predstavlja 12,1 % vseh prebivalcev Slovenije. Več kot polovica je pridobila slovensko državljanstvo (54 %). (Vir: Eurostat, povzeto po Zidar, 2019)

Največ v tujini rojenih oseb prihaja iz:

BIH (43 %),
Srbije (10 %),
Severne Makedonije in **Kosova** (vsaka po 7 %).
Neevropske države: **Rusija** (3.009), **Kitajska** (977), **ZDA** (768), **Argentina** (456) in **Kanada** (372).

Večina migracij na območju današnje Slovenije je v preteklosti in danes potekala iz držav bivše Jugoslavije. Državljani teh držav so od 60-ih let dvajsetega stoletja predstavljali poglavitni delež migracijskih tokov in pomembno prispevali k industrijskemu razvoju Slovenije. Mnogi med njimi so se v Sloveniji ustalili, si ustvarili dom in družino ter uredili državljanstvo. Glavni dejavnik, ki še vedno privablja ljudi iz držav Zahodnega Balkana, je industrijski razvoj Slovenije. Razmere v državah, od koder prihajajo migranti, pogosto prisilijo ljudi, da se odločijo za selitev – bodisi zaradi preživetja, visoke stopnje nezaposlenosti in revščine bodisi zaradi nezaupanja v pravno državo in visoke stopnje korupcije. Kot kažejo razpoložljivi podatki, delodajalci v Sloveniji najpogosteje povprašujejo po nizko kvalificiranih delavcih migrantih, največkrat za delo v slabše plačanih panogah, kot v gradbeništvu, kateremu sledita proizvodnja ter prevozništvo in skladiščenje. Delavci migranti delajo običajno v tistih sektorjih in dejavnostih, ki zaradi nizkih plačil in slabših pogojev dela pogosto ne pritegnejo domačih delavcev in delavk. Mnogi med njimi so prekvalificirani za delo, ki ga opravljajo in tako njihov potencial ni izkoriščen.

Priseljevanje je v Sloveniji hkrati ključni dejavnik, ki blaži negativne posledice staranja prebivalstva in upadanja deleža delovno aktivne populacije, ob upoštevanju nizke stopnje rodnosti. Intenzivno staranje je potrebno obravnavati tudi v luči izseljevanja, kjer prihaja do t. i. bega rok in bega možganov. Na letni ravni se iz Slovenije odseli okoli 9.000 Slovencev, predvsem v druge države Evropske unije. Vse to ustvarja izrazite pritiske na nacionalni sistem socialne varnosti, kjer se kot posebej občutljiv na demografske spremembe kaže sistem pokojnin, invalidskega zavarovanja in drugih kritij iz naslova socialnega zavarovanja. Tako delavci migranti s plačevanjem davkov pomembno prispevajo v naš sistem socialnega varstva, s potrošnjo v Sloveniji pa tudi h gospodarskemu razvoju. Na žalost so njihove delavske pravice pogosto kršene. Problem je tudi integracija migrantov v našo družbo. Izzivi integracije so tesno povezani s tveganjem revščine in socialne izključenosti. Ženske in otroci sta najbolj ranljivi kategoriji v migracijah. Ženske težje najdejo zaposlitev kot moški, eden od razlogov je tudi neznanje jezika.

Poleg prispevka h gospodarskemu razvoju migranti v naši družbi prispevajo tudi h kulturnim, športnim, ustvarjalnim in drugim segmentom. Delavci migranti pa z nakazili svojim družinam v države izvora prispevajo tudi k razvoju njihovih držav.

Izseljenci

Leta 2017 je v tujini živelo **143.500 ljudi** s slovenskim državljanstvom.

(Vir: Oddelek ZN za prebivalstvo, povzeto po Zidar, 2019)
Od tega **66 %** v državah EU:
Nemčija (27,8 %),
Avstrija in **Hrvaška** (po okoli 13 %).

Izven držav članic EU je največ slovenskih izseljencev v:
Srbiji (8 %),
Kanadi, **ZDA** in **Avstraliji** (med 6,7 in 6,2 % v vsaki državi).

Večina slovenskih izseljencev je zapustila državo zaradi zaposlitve.
41 % izseljencev je bilo starih med 25 in 39 let in so imeli zaključeno srednješolsko izobrazbo. V zadnjih letih je mogoče opaziti porast izseljevanja med prebivalci s terciarnim izobraževanjem.

Mednarodna zaščita

Obseg podeljevanja mednarodne zaščite je v **Sloveniji relativno nizek. V Sloveniji v letu 2018 ni živelo niti 1.000 oseb s priznanim statusom mednarodne zaščite**.
Med 1995 in 2018 je bil status mednarodne zaščite dodeljen 818 osebam, v povprečju manj kot 40 na leto.

Leta 2018 je bil status zaščite beguncev dodeljen **102 posameznikoma**.
Skupno je bilo vloženih **2.875 prošenj** za mednarodno zaščito.
62 % postopkov je bilo ustavljenih, ker so prosilci zapustili državo.
Med prosilci so prevladali moški (90 %).
27 % (790) prosilcev je bilo otrok, med temi kar **556 brez spremstva**.
Večina prosilcev je prihajala iz:
Pakistana (780),
Alžirije (488),
Afganistana (470).

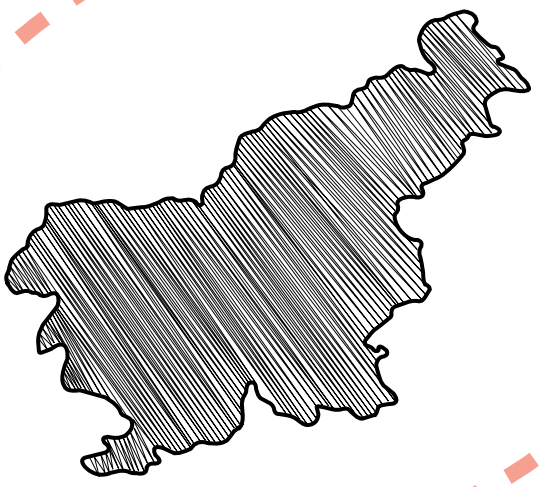

UVODNA MOTIVACIJA

V pričujočem sklopu so zbrane uvodne motivacije, ki jih lahko poljubno uporabljate pri različnih učnih urah. Ob vsaki posamezni delavnici smo dodali uvodno motivacijo, ki jo lahko zamenjate, če menite, da bi bila druga ustreznejša. Prav tako jih lahko razširite v daljše aktivnosti.

Možnosti:

1. ABC-METODA
2. VIDEO
   - Pričevanje mladega begunca
   - Cilji trajnostnega razvoja
3. VIDEO #Kaj je DOM?
4. »NEVIHTA MOŽGANOV«
5. FOTO-GOVORICA
   - Cilji trajnostnega razvoja
   - Prisilne migracije
6. POGOVOR
7. PREDVIDEVANJA 2030
8. PANTOMIMA
9. KVIZ 5 DO 0
10. VSI MIGRIRAMO
11. TEATER SODELOVANJA: ŽIVA SKULPTURA
12. DRŽI/NE DRŽI

1. ABC-METODA

Predhodna priprava: pripravimo liste, na katerih so napisane po 3 (4) črke abecede: ABC, ČDE, FGH, IJK, LMN, OPR, SŠT, UVZŽ. V razred prinesemo žogico.

Potek:

1. Na tla položimo liste s črkami abecede.
2. Dijakom podamo navodila:
   - Postavite levo nogo na črko, s katero se začne beseda, ki označuje vaše trenutno počutje.
   - Postavite desno nogo na črko, s katero se začne beseda, ki vam pride na misel ob pojmu migracije (maksimalno 2 besedi).
   - Postavite svojo desno nogo na črko, s katero se začne beseda, ki vam pride na misel ob pojmu prisilne migracije.
   - Postavite levo nogo na črko, s katero se začne beseda, ki vam pride na misel ob besedni zvezi cilji trajnostnega razvoja.
   - Postavite desno nogo na črko, s katero se začne beseda, ki vam pride na misel ob besedni zvezi ekonomski migrant.
   - Postavite svojo desno nogo na črko, s katero se začne beseda, ki vam pride na misel ob pojmu begunec.
3. Ko se vsi dijaki razporedijo, izberemo nekaj posameznikov/ic (z metom žogice), ki povedo svoj odgovor.

2. VIDEI

PRIČEVANJE MLADE/GA BEGUNKE/CA

Možna nadgradnja: voden pogovor o videnem.

- Kako ste se počutili ob ogledu videa? Vas je kaj posebej pretreslo?
- Zakaj se ljudje odločajo za selitev?
- Kakšna je razlika med delavcem migrantom in beguncem?
- Kako sprejemamo begunce in migrante? Kako bi si vi želeli biti sprejeti v novem okolju?

CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

Možna nadgradnja: voden pogovor o videnem.

- Koliko je ciljev trajnostnega razvoja?
- Kateri cilj se vam zdi najpomembnejši? Zakaj ste izbrali ta cilj, kakšno sporočilo nosi?
- Ali lahko tudi mi pomagamo uresničiti katerega izmed ciljev?

3. VIDEO: #Kaj je DOM? (2.01 min)

Možna nadgradnja: vsak dijak naj odgovori pisno ali ustno na vprašanje: Kaj tebi pomeni dom?

Če boste odgovore zapisali na lističe, jih lahko pritrdite ne tablo ali drug primeren prostor v razredu.

Domača naloga: dijake prosite, da tudi na svojem profilu na socialnem omrežju zapišejo, kaj jim pomeni dom in dodajo #whatishome ter s tem podprejo panevropsko akcijo ozaveščanja.

4. »NEVIHTA MOŽGANOV«

Dijake vprašamo, na kaj pomislijo ob besedah oz. besednih zvezah:

- dom,
- migracije,
- trajnostni razvoj.

Kako bi se počutili, če bi morali zapustiti dom? Kako bi želeli biti sprejeti v novem okolju? Kako lahko povežemo migracije z razvojem?

5. FOTO-GOVORICA (vključuje navodila za profesorje/ice)

- Foto-govorica CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

- Foto-govorica PRISILNE MIGRACIJE

6. POGOVOR

Ali si se kdaj spoznal/se družil s priseljencem? Kakšno je bilo vajino srečanje? Mogoče poznaš njegovo/njeno zgodbo, zakaj se je preselil/a?

7. PREDVIDEVANJA 2030

Predhodna priprava: natisnemo in razrežemo list s spodaj zapisanimi temami ciljev trajnostnega razvoja, posamezne liste zberemo v posodi, iz katere bodo dijaki žrebali svoj cilj.

1. Dijaki se razdelijo v dvojice in izžrebajo cilj. Na voljo imajo nekaj minut, da skupaj razmislijo in zapišejo njihovo predvidevanje, kakšno bo življenje na Zemlji leta 2030 v povezavi s posameznim ciljem.
2. Dijaki lahko predstavijo svoja predvidevanja takoj po pretečenem času ali med samo uro.

Odpraviti vse oblike revščine povsod po svetu.

Poskrbeti za zdravo življenje in spodbujati splošno dobro počutje v vseh življenjskih obdobjih.

Odpraviti lakoto, zagotoviti prehransko varnost in boljšo prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo.

Doseči enakost spolov ter krepiti vlogo vseh žensk in deklic.

Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar.

6 ČISTA VODA IN UREJENE SANITARIJE

7 DOSTOPNA IN ČISTA ENERGIJA

8 DOSTOJNO DELO IN GOSPODARSKA RAST

9 INDUSTRIJA, INOVACIJE IN INFRASTRUKTURA

10 ZMANJŠANJE NEENAKOSTI

11 TRAJNOSTNA MESTA IN SKUPNOSTI

Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije.

Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri.

Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije.

Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse.

Države morajo vsem omogočiti dostop do ustreznega, varnega in cenovno sprejemljivega prebivališča, osnovnih storitev ter trajnostnega prevoza. Okrepiti morajo prizadevanja za varstvo in ohranjanje svetovne kulturne in naravne dediščine.

Zmanjšati neenakost znotraj držav in med državami.

12 ODGOVORNA PORABA IN PROIZVODNJA

13 PODNEBNI UKREPI

14 ŽIVLJENJE V VODI

15 ŽIVLJENJE NA KOPNEM

16 MIR, PRAVIČNOST IN MOČNE INSTITUCIJE

17 PARTNERSTVA ZA DOSEGANJE CILJEV

Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam.

Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe.

Varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdovi, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti.

Ohranjati in vzdržno uporabljati oceane, morja in morske vire za trajnostni razvoj.

Okrepiti načine in sredstva za izvajanje ciljev ter oživiti globalno partnerstvo za trajnostni razvoj.

Spodbujati miroljubne in vključujoče družbe za trajnostni razvoj, vsem omogočiti dostop do pravnega varstva ter oblikovati učinkovite, odgovorne in odprte ustanove na vseh ravneh.

8. PANTOMIMA
Cilji trajnostnega razvoja

Predhodna priprava: natisnemo in razrežemo list s posameznimi besedami za pantomimo. Liste zberemo v posodi, iz katere bodo dijaki žrebali besedo, ki jo bodo prikazali s kretnjami.

Potek (možno uporabiti tudi med uro kot delavnico)**:**

1. Dijake razdelimo v dvojice, vsak udeleženec izžreba kartico z besedami oz. besednimi zvezami, ki jih mora pokazati svojemu sošolcu/sošolki, ter kartice z vsemi cilji trajnostnega razvoja. Drugi dijak/dijakinja ima 3 minute časa, da ugotovi, katere besede prikazuje s pantomimo. Skupaj jih morata povezati v cilj.
2. Vsaka dvojica pove predvidevanje, kako se njuna beseda povezuje s cilji trajnostnega razvoja.

6 ČISTA VODA IN UREJENE SANITARIJE

7 DOSTOPNA IN ČISTA ENERGIJA

8 DOSTOJNO DELO IN GOSPODARSKA RAST

9 INDUSTRIJA, INOVACIJE IN INFRASTRUKTURA

10 ZMANJŠANJE NEENAKOSTI

11 TRAJNOSTNA MESTA IN SKUPNOSTI

12 ODGOVORNA PORABA IN PROIZVODNJA

13 PODNEBNI UKREPI

14 ŽIVLJENJE V VODI

15 ŽIVLJENJE NA KOPNEM

16 MIR, PRAVIČNOST IN MOČNE INSTITUCIJE

17 PARTNERSTVA ZA DOSEGANJE CILJEV

revščina,
berač,
denar

pica,
lakota,
podhranjen
otrok

bolezen,
jabolko,
tek

šola,
test,
učitelj

ženske in moški,
kuhanje,
menjava gum

kozarec vode,
tekoča voda,
pitna voda

sonce,
veter,
elektrika

suženjstvo,
služba,
delavec

železnica,
internet,
telefon

bogat človek,
revež,
denar

stolpnica,
vas,
velemesto

trajnost,
zavržena hrana,
odpadki

puščava,
poplave,
katastrofa

ribolov,
plastika,
ocean

suša,
žival,
kopno

vojna,
mir,
odprta družba

trgovina,
sodelovanje,
vrednote

8. PANTOMIMA Cilji trajnostnega razvoja (rešitve)

1. ODPRAVA REVŠČINE *revščina, berač, denar*

2. ODPRAVA LAKOTE *pica, lakota, podhranjen otrok*

3. ZDRAVJE IN BLAGINJA *bolezen, jabolko, tek*

4. KAKOVOSTNO IZOBRAŽEVANJE *šola, test, učitelj*

5. ENAKOST SPOLOV *ženske in moški, kuhanje, menjava gum*

6. ČISTA VODA IN UREJANJE SANITARIJE *kozarec vode, tekoča voda, pitna voda*

7. DOSTOPNA IN ČISTA ENERGIJA *sonce, veter, elektrika*

8. DOSTOJNO DELO IN GOSPODARSKA RAST *suženjstvo, služba, delavec*

9. INDUSTRIJA, INOVACIJE IN INFRASTRUKTURA *železnica, internet, telefon*

10. ZMANJŠANJE NEENAKOSTI *bogat človek, revež, denar*

11. TRAJNOSTNA MESTA IN SKUPNOSTI *stolpnica, vas, velemesto*

12. ODGOVORNA PORABA IN PROIZVODNJA *trajnost, zavržena hrana, odpadki*

13. PODNEBNI UKREPI *puščava, poplave, katastrofa*

14. ŽIVLJENJE V VODI *ribolov, plastika, ocean*

15. ŽIVLJENJE NA KOPNEM *suša, žival, kopno*

16. MIR, PRAVIČNOST IN MOČNE INSTITUCIJE *vojna, mir, odprta družba*

17. PARTNERSTVA ZA DOSEGANJE CILJEV *trgovina, sodelovanje, vrednote*

9. KVIZ 5 DO 0

Po vzoru Malih sivih celic.
Preberemo spodnje trditve, dijaki morajo ugotoviti geslo oziroma temo delavnice.

5 točk: imajo pomembno vlogo v našem času.

4 točke: so se skozi zgodovino pojavljale v več oblikah, vključno z dnevnimi, začasnimi, sezonskimi in trajnimi.

3 točke: vzroki zanje so lahko ekonomski, politični, vojaški, verski in osebni.

2 točki: v Evropi je kriza izbruhnila leta 2015 zaradi povečanega pritoka ljudi.

1 točka: prostorsko gibanje prebivalstva.

Geslo: Migracije

Možnost nadgradnje: pogovor o migracijah, kaj so, katere vrste migracij poznamo, kakšni so vzroki zanje in njihove posledice.

10. VSI MIGRIRAMO

Predhodna priprava: s seboj imamo žogico.

Potek:

1. Skupaj z dijaki se postavimo v krog, v rokah imamo žogico.
2. Podamo navodilo: ko prejmeš žogo, poveš svojo najljubšo barvo ter na kratko (v dveh povedih) opišeš zgodbo sorodnika ali znanca, ki ima izkušnjo migracije/selitve. Štejejo dnevne migracije, selitve iz enega mesta v drugega ali iz države v državo.
3. Vsak dijak prejme žogico in pove zgodbo.
4. Vodimo pogovor:
   Kaj je skupnega vsem? (Skoraj) vsi poznamo nekoga, ki nam je blizu in je migriral. Migracije so del vsakdana. Vsak ima pravico, da se seli in živi dostojno življenje.

11. TEATER SODELOVANJA: ŽIVA SKULPTURA

Lahko uporabimo kot uvodno motivacijo ali daljšo različico za celotno šolsko uro.

Potek:

1. Dijake razdelimo v 2 ali 3 skupine.
2. Podamo navodilo: vsaka skupina naj sestavi sliko, ki bo predstavila njihov pogled na prisilne migracije. Pri opravljanju naloge se dijaki ne smejo sporazumevati z besedami, le z gibi. Sestaviti morajo živo sliko, posamezni dijak je lahko oseba ali predmet (npr. meja), z gibi morajo nazorno predstaviti celovito sliko brez premikanja.
3. Vsaka skupina prikaže sliko, ostali sodelujoči opišejo, kar vidijo.

12. DRŽI/NE DRŽI

Dijakom predstavimo nekaj dejstev o migracijah v Sloveniji. Če menijo, da je trditev pravilna, vstanejo, če menijo, da trditev ne drži, sedijo.

Dejstva:

✔ V Sloveniji živi okoli 12 % prebivalcev, ki so bili rojeni v tujini.
✘ V Sloveniji največ v tujini rojenih oseb prihaja iz arabskih držav.
✔ Priseljevanje je ključni dejavnik, ki blaži negativne posledice staranja prebivalstva.
✘ Leta 2017 je v tujini živelo manj kot 100.000 ljudi s slovenskim državljanstvom.
✘ Največ slovenskih izseljencev je v državah EU, izven držav članic EU pa v Avstraliji.
✔ V zadnjih letih je mogoče opaziti porast izseljevanja med prebivalci s terciarno izobrazbo.
✔ V Sloveniji ne živi niti 1.000 oseb s priznanim statusom mednarodne zaščite.
✔ Večina prosilcev v letu 2018 je izhajala iz Pakistana.
✔ V letu 2018 je bilo 790 prosilcev za azil otrok, med temi kar 556 brez spremstva.

Možna nadgradnja: pogovor o vsaki trditvi. V pomoč so vam lahko odgovori in obrazložitve, ki se nahajajo za navodili za to aktivnost. Za zaključek dijake povprašamo, katero dejstvo jih je najbolj presenetilo.

Dejstva

V Sloveniji živi okoli 12 % prebivalcev, ki so bili rojeni v tujini.

DRŽI: V Sloveniji je letu 2018 živelo 250.226 prebivalcev, ki so bili rojeni v tujini, kar predstavlja 12,1 % vseh prebivalcev Slovenije. Več kot polovica je pridobila slovensko državljanstvo (54 %).

V Sloveniji največ v tujini rojenih oseb prihaja iz arabskih držav.

NE DRŽI: V Sloveniji je letu 2018 živelo 250.226 prebivalcev, ki so bili rojeni v tujini, kar predstavlja 12,1 % vseh prebivalcev Slovenije. Več kot polovica je pridobila slovensko državljanstvo (54 %). Največ v tujini rojenih oseb prihaja iz: BIH (43 %), Srbije (10 %), Severne Makedonije in Kosova (vsaka po 7 %).

Priseljevanje je ključni dejavnik, ki blaži negativne posledice staranja prebivalstva.

DRŽI: Priseljevanje je tudi ključni dejavnik, ki blaži negativne posledice staranja prebivalstva in upadanja deleža delovno aktivne populacije v Sloveniji.

Leta 2017 je v tujini živelo manj kot 100.000 ljudi s slovenskim državljanstvom.

NE DRŽI: Leta 2017 je v tujini živelo 143.500 ljudi s slovenskim državljanstvom. Od tega 66 % v državah EU: Nemčija (27,8 %), Avstrija in Hrvaška (po okoli 13 %).

Največ slovenskih izseljencev je v državah EU, izven držav članic EU pa v Avstraliji.

NE DRŽI: Izven držav članic EU je največ slovenskih izseljencev v Srbiji (8 %).

V zadnjih letih je mogoče opaziti porast izseljevanja med prebivalci s terciarno izobrazbo.

DRŽI

V Sloveniji ne živi niti 1.000 oseb s priznanim statusom mednarodne zaščite.

DRŽI: Obseg podeljevanja mednarodne zaščite je v Sloveniji relativno nizek. V Sloveniji ne živi niti 1.000 oseb s priznanim statusom mednarodne zaščite. Med 1995 in 2018 je bil status mednarodne zaščite dodeljen 818 osebam, v povprečju manj kot 40 na leto.

Večina prosilcev v letu 2018 je izhajala iz Pakistana.

DRŽI: Večina prosilcev je prihajala iz: Pakistana (780), Alžirije (488), Afganistana (470).

V letu 2018 je bilo 790 prosilcev za azil otrok, med temi kar 556 brez spremstva.

DRŽI

DELAVNICE

DELAVNICA 1: Odhod v naglici, pot begunske družine

Cilj: dijaki se spoznajo s problematiko zapuščanja doma v naglici in se vanjo vživijo. Dobijo vpogled v situacijo, ko je posameznik prisiljen zapustiti svoje domovanje brez vednosti, ali se bo lahko še kdaj vrnil nazaj. Spodbujamo vživljanje, razmišljanje o preseljevanju, empatijo in sprejemanje različnosti.

Oblika dela: individualna in frontalna (uvodna motivacija, zaključek), individualna in skupinska (osrednja aktivnost).

Metode dela: metoda razgovora in razprave, dela s slikovnimi viri (video), metoda simulacije oz. igra vlog.

Učna sredstva in pripomočki:

- video: Pričevanje mlade/ga begunke/ca (uvodna motivacija),
- papir in pisala za vsako skupino,
- besedilo zgodbe (v celoti predstavljeno po zaključku te aktivnosti).

Čas trajanja: 45 min.

Primerno za: razredna ura, sociologija, geografija

Uvodna motivacija: 3 min video, pričevanje mlade/ga begunke/ca (Uvodna motivacija številka 2).

Enaka vprašanja postavimo na začetku in koncu delavnice, odgovore zapišemo na tablo:
- Zakaj ljudje zapuščajo svojo domovino?
- Če bi morali zapustiti svoj dom, kaj bi vam bilo najtežje?

Potek:

1. Vsak posameznik naj identificira 10 pomembnih predmetov iz svojega življenja oziroma domovanja, brez katerih ne bi mogel živeti in jih zapiše na list papirja.
2. Preberemo prvi del zgodbe, dijake spodbudimo, da zaprejo oči in se poskušajo vživeti v situacijo: *»Stari ste 15 let (oz. starostna skupina učencev) in živite v majhnem mestu, do pred kratkim ste imeli popolnoma vsakdanje življenje. Med tednom ste hodili v šolo, popoldneve ste preživljali s svojimi prijatelji, zvečer se je družina zbrala ob večerji, pred spanjem ste se podružili s starši in sorojenci ali si ogledali film. Med vikendi ste počivali, se družili s prijatelji, občasno ste hodili na izlete. Vse to se je spremenilo zaradi državljanske vojne. Razmere so se naglo slabšale, vedno bolj poredko ste hodili v šolo, saj je bilo prenevarno, večino časa ste ostajali doma. Že mesece vas vsak dan in vsako noč obdajajo zvoki bomb. Neke noči vas glasen pok prebudi ob dveh zjutraj, starša v naglici pritečeta v vašo sobo in vam povesta, da morate zapustiti dom, saj je bomba uničila hišo vaših sosedov. Prenevarno je, da bi lahko ostali doma. Imate le nekaj minut, da poberete najnujnejše stvari in jih spakirate v nahrbtnik. Starša vam povesta, da lahko s sabo odnesete največ 8 predmetov. Ne veste kam greste, ne veste, kdaj/če se boste sploh še vrnili nazaj. Kaj vzamete s sabo?«*

   Dijaki imajo približno 5 minut časa, da razmislijo, katere predmete bi vzeli s seboj, izberejo jih lahko največ 8, ki jih bodo lahko spakirali v nahrbtnik.

3. Nadaljujemo z branjem zgodbe:

   »Situacija se slabša, na poti ste že več dni, nadaljevati morate peš in vaša prtljaga je pretežka, da bi jo lahko nosili s sabo. Od katerih štirih predmetov se boste ločili? Ponovno se morate odločiti v naglici, imate le nekaj minut, da odvržete nepotrebno prtljago.«

   Dijaki imajo na voljo 3 minute časa.
4. Razred razdelimo v skupine po 4 oz. 5 dijakov, dijaki se pogovorijo o tem, kako so se počutili ob poslušanju/vživljanju v zgodbo ter katere predmete so izbrali in nato odvrgli. Skupina se skupaj odloči, katere predmete bi izpostavila kot nujne.
5. Po en dijak iz vsake skupine predstavi ugotovitve, izbrane predmete ter utemelji njihove odločitve.
6. Z dijaki se pogovorimo, kako so se počutili ob izvajanju te aktivnosti.

Zaključek:

Postavimo enaka vprašanja kot pri uvodni motivaciji (Zakaj ljudje zapuščajo svojo domovino? Če bi morali vi zapustiti svoj dom, kaj bi vam bilo najtežje?).

Sledi pogovor o tem, kaj nam pomeni dom.

Možna nadgradnja:

Delavnico lahko nadgradimo z naslednjim besedilom:

»Zgodba se nadaljuje, vaša družina želi priti v Evropo. S težkim srcem ste izbrali 4 predmete, ki so, poleg družine in spominov, edina vez z domom. Starši so se odločili, da si boste skušali ustvariti boljše življenje v Evropi. Vaša želena država prihoda je Nemčija, saj tam živi že vaš stric z družino. Zapustite begunski kamp, starši porabijo vse prihranke in podate se na pot proti Evropi. Pristanete v Sloveniji.«

Diskusija: Kako bi se poskušali vključiti v novo družbo? Na kakšne ovire bi naleteli? Kako bi želeli biti sprejeti v novi državi?

Zgodba v celoti

»Stari ste 15 let (oz. starostna skupina učencev) in živite v majhnem mestu, do pred kratkim ste imeli popolnoma vsakdanje življenje. Med tednom ste hodili v šolo, popoldneve ste preživljali s svojimi prijatelji, zvečer se je družina zbrala ob večerji, pred spanjem ste se podružili s starši in sorojenci ali pogledali kakšen film. Med vikendi ste počivali, se družili s prijatelji, občasno ste hodili na izlete. Vse to se je spremenilo zaradi državljanske vojne. Razmere so se naglo slabšale, vedno bolj poredko ste hodili v šolo, saj je bilo prenevarno, večino časa ste ostajali doma. Že mesece vas vsak dan in noč obdajajo zvoki bomb. Neke noči vas glasen pok prebudi ob dveh zjutraj, starša v naglici pritečeta v vašo sobo in vam povesta, da morate zapustiti dom, saj je bomba uničila hišo vaših sosedov. Prenevarno je, da bi lahko ostali doma. Imate le nekaj minut, da poberete najnujnejše stvari in jih spakirate v nahrbtnik. Starša vam povesta, da lahko s sabo odnesete največ 8 predmetov. Ne veste, kam greste, ne veste, kdaj oziroma če se boste sploh še vrnili nazaj. Kaj vzamete s sabo?

Situacija se slabša, na poti ste že več dni, nadaljevati morate peš in vaša prtljaga je pretežka, da bi jo lahko nosili s sabo. Od katerih štirih predmetov se boste ločili? Ponovno se morate odločiti v naglici, imate le nekaj minut, da odvržete nepotrebno prtljago.«

Nadgradnja: »Zgodba se nadaljuje, vaša družina želi priti v Evropo. S težkim srcem ste izbrali 4 predmete, ki so, poleg družine in spominov, edina vez z domom. Starši so se odločili, da si boste skušali ustvariti boljše življenje v Evropi. Vaša želena destinacija je Nemčija, saj tam živi že vaš stric z družino. Zapustite begunski kamp, starši porabijo vse prihranke in podate se na pot proti Evropi. Pristanete v Sloveniji. Kako si želite biti sprejeti?«

DELAVNICA 2: Gibajoča razprava Migracije

Cilj: dijaki razpravljajo in kritično razmišljajo o migracijah. Izražajo in pojasnjujejo svoja mnenja ter stališča z navajanjem argumentov, protiargumentov, osvetljujejo temo z različnih vidikov.

Oblika dela: frontalna, individualna.

Metode dela: metoda projekcije z uvodno motivacijo, razpravljalni pogovor z gibanjem, razprava.

Učna sredstva in pripomočki:

- video #Kaj je dom (uvodna motivacija),
- pet A4 listov z napisanimi izjavami,
- žogica,
- izjave za debato.

Čas trajanja: 45 min.

Primerno za: razredna ura, sociologija, geografija, slovenščina (argumentacija).

Predhodna priprava: natisnemo liste z izjavami (se popolnoma strinjam; se delno strinjam; neodločen sem; ne strinjam se; absolutno se ne strinjam).

Uvodna motivacija: video #Kaj je DOM (Uvodna motivacija, številka 3) ali Teater sodelovanja (Uvodna motivacija, številka 11).

Potek:

1. Na različne dele učilnice nalepimo liste z napisanimi izjavami (se popolnoma strinjam; se delno strinjam; neodločen sem; ne strinjam se; absolutno se ne strinjam).
2. Preberemo prvo trditev.
3. Vsak dijak se postavi k enemu mnenju. Žogico podamo prvemu dijaku, ki pove, zakaj se je postavil k tej izjavi. Žogico si dijaki podajajo toliko časa, dokler vsi ne pridejo na vrsto. Udeleženci imajo možnost, da se premaknejo k drugi izjavi, če so jih sošolci s svojimi argumenti prepričali.

Trditve za razpravo (izberite najprimernejše, v povprečju uporabimo do 4 izjave, odvisno od aktivnosti udeležencev):

- *Goran Dragić je najboljši košarkar na svetu. (spoznava metode, lahko tudi poljubna izjava)*
- *Vsak ima pravico, da lahko migrira v katerokoli državo.*
- *Migracije spreminjajo družbe in svet na boljše.*
- *Slovenija nima koristi od migrantov.*
- *Migracije je potrebno razumeti kot priložnost in ne kot grožnjo.*
- *Politike morajo omogočati varne, odgovorne in zakonite poti migracij ter podpirati uresničevanje človekovih pravic za vse.**
- *Pritok priseljencev spodkopava evropsko identiteto in vrednote ter vodi do spopada civilizacij.*
- *Mediji imajo ključno vlogo pri oblikovanju javnega mnenja.*
- *Sprejeti bi morali vse ljudi, ki se želijo preseliti v Slovenijo.*
- *Preden se posvetimo migrantom, moramo poskrbeti za Slovence.*
- *Ni prav, da so na meji žice.*
- *Migranti prispevajo k razvoju držav gostiteljic.*

* Zaradi neurejenih poti so migranti izpostavljeni različnim nevarnostim, pogosto so žrtve trgovine z ljudmi, izkoriščeni s strani kriminalnih združb, podvrženi spolnemu nasilju, izgubijo svoje premoženje in celo življenje (Sahara, Sredozemlje). Begunski kampi so prepogosto prenatrpani in neurejeni.

Zaključek:

Vsak človek ima pravico, da se lahko preseli. Družba mora strmeti k strpnosti in sprejemanju.

DELAVNICA 3: Mediji in migracije (begunci)

Cilj: spodbujamo kritično razmišljanje in razvoj medijske pismenosti z raziskovanjem, kako so begunci prikazani v slovenskih medijih. Dijaki se spoznajo s tematiko migracij in razmišljajo, kako mediji oblikujejo družbeno zavest.

Oblika dela: frontalna, individualna (uvodna motivacija), skupinska (osrednja aktivnost).

Metode dela: metoda dela s fotografijami (uvodna motivacija), delo z računalnikom, razgovor, delo s pisnimi viri.

Učna sredstva in pripomočki:

- fotografije s spletnih strani slovenskih medijev,
- računalniška učilnica, računalniki (ni pogoj).

Čas trajanja: 45 min.

Primerno za: razredna ura, sociologija, informatika, geografija, slovenščina (argumentacija), angleščina (v primeru nadgradnje).

Možne izvedbe:

- v računalniški učilnici;
- pred izvedbo aktivnosti dijakom naročimo, naj s seboj prinesejo 3 različne fotografije in članke o beguncih v Sloveniji, najdene na spletnih straneh slovenskih medijev.

Predhodna priprava: poiščemo in natisnemo več fotografij in člankov iz slovenskih medijev, ki prikazujejo begunsko tematiko.

Uvodna motivacija: na tla razporedimo vse fotografije. Vsak dijak izbere fotografijo, za katero meni, da najbolj verodostojno prikazuje begunce.

Potek:

1. Razred razporedimo v skupine (odvisno od števila računalnikov). Vsaka skupina razišče, na kakšen način slovenski mediji prikazujejo begunce. V primeru, da aktivnosti ne izvajamo v računalniški učilnici, dijaki uporabijo članke, ki so jih prinesli s seboj.

   Najdejo naj 3 primere: negativni, pozitivni in nevtralni prikaz.

2. Vsaka skupina določi posameznika, ki bo predstavil najdene primere. V pomoč so lahko vprašanja:
   - Kateri stereotipi najbolj izstopajo?
   - Kakšni članki prevladujejo (negativni, pozitivni ali nevtralni prikaz tematike)?
   - Ali je članek spisan z različnih zornih kotov, ima različne vire?
   - Ali je v članku veliko domnev, če da, kakšne?

Zaključek :

Vodimo diskusijo:

- Kakšen je vaš odnos do medijev?
- Ali so mediji po vašem mnenju nevtralni?
- Menite, da mediji oblikujejo mnenja posameznikov?
- Kaj vpliva na naše mnenje, kako si ga izoblikujemo?
- Ali zaupate medijem?
- Ali bi izbrali isto fotografijo, kot ste jo na začetku?

Možna nadgradnja:

1. Če dijaki dobro poznajo tuje jezike, lahko primerjate, kako je tematika prikazana v različnih državah (npr. Slovenija, ZDA, Velika Britanija, Nemčija, Avstrija idr.).
2. Dijaki naj se postavijo v vlogo novinarjev in za nalogo spišejo članek, ki bo poskušal prikazati tematiko beguncev v Sloveniji z več zornih kotov in bo nagovarjal bralca k sprejemanju vseh ljudi, ne glede na njihovo različnost.

DELAVNICA 4: #Kaj je dom?

Cilj: dijaki razmišljajo o pomenu jezika ter doma.

Oblika dela: frontalna, delo v paru (delavnica 1, delavnica 2).

Metode dela: metoda dela s slikovnim virom (video) z uvodno motivacijo, igra vlog, razgovor.

Učna sredstva in pripomočki:

- video Kaj je DOM? (uvodna motivacija),
- listi papirja s pripravljenim besedilom DOM je (pridobljen na koncu delavnice),
- prazen plakat ALI mobilni telefoni.

Čas trajanja: 45 min.

Primerno za: razredna ura, sociologija, slovenščina, geografija.

Predhodna priprava: natisnemo stavke za delavnico 1, jih razrežemo in pripravimo posodico, iz katere bodo dijaki žrebali. V primeru, da dijaki ne bodo uporabljali mobilnih telefonov, pripravimo liste z napisom DOM je (vsak dijak prejme enega) ter prazen plakat.

Uvodna motivacija: video: Kaj je DOM? (Uvodna motivacija, številka 3).

Aktivnost 1: Ne razumem

Namen: razvijanje kognitivnih sposobnosti brez uporabe jezika. Dijaki se zavedo pomena znanja jezika za sporazumevanje. Spodbujamo empatijo in sprejemanje različnosti.
Oblika dela: delo v paru.
Metode dela: igra vlog, razgovor.
Čas trajanja: 10–15 min.

Potek:

1. Udeležence razdelimo v pare, vsak par se bo poskušal razumeti zgolj z nebesednim sporazumevanjem. Posameznik izžreba stavek (več parov ima lahko enake stavke), ki ga predstavi partnerju (pridobljeni na koncu delavnice)
2. Po zaključeni aktivnosti povprašamo udeležence, kako so se počutili, ko so poskušali partnerju nekaj povedati, vendar niso imeli na voljo pravega orodja. Kako bi se počutili, če bi se preselili v drugo državo in ne bi govorili jezika? Kaj je torej eden prvih pomembnih korakov za posameznika, ko se preseli v drugo državo?

Aktivnost 2: Kaj je DOM?

Namen: dijaki razmišljajo o tem, kaj jim pomeni dom. Vživijo se v situacijo ljudi, ki so dom izgubili.
Oblika dela: delo v paru (ob uporabi telefona), individualno (pisanje odgovora na list).
Metoda dela: viharjenje možganov.
Čas trajanja: 10–15 min.

Možne izvedbe:

- z mobilnim telefonom (snemanje videa),
- zapis na list papirja in izdelava plakata.

Potek:

1. Dijaki lahko ostanejo v istih parih ali se premešajo. Vsak premisli, kaj mu pomeni dom.
2. Ko ima dijak odgovor, ga zapiše ali se posname na svoj mobilni telefon. Odgovor naj ne bo daljši od pol minute.
3. Vsak dijak predstavi svoj odgovor in ga nalepi na vnaprej pripravljen plakat. Če uporabimo mobilne telefone, skupaj predvajamo odgovore.

Zaključek:

Pogovorimo se o domu in kaj nam predstavlja.
Kako bi se počutili, če ga ne bi več imeli?
Če bi se morali preseliti drugam, kako bi želeli biti sprejeti?

Možna nadgradnja:

1. Priprava razstave zapisov, kaj dijakom/dijakinjam pomeni dom, v vaši učilnici oz. avli šole. Na plakat lahko zapišete tudi ključnik #whatishome.
2. Plakate fotografirate in fotografije pošljete na Slovensko karitas.

Živjo! Kako si?

Ali lahko dobim kozarec vode?

Oprosti. Nimam časa.

Lačen sem.

Od kod prihajaš?

Ali imaš kaj sester ali bratov?

Koliko je ura?

Kako lahko pridem do avtobusne postaje?

Mislim, da sem bolan.

Kako ti je ime?

Ali govoriš še kakšen jezik?

Kako izgovorim tvoje ime?

Kako lahko pridem do zdravnika?

DOM je ...

#whatishome

Kaj je
DOM?

DOM je ...

#whatishome

Kaj je
DOM?

DOM je ...

#whatishome

Kaj je
DOM?

DOM je ...

#whatishome

Kaj je
DOM?

DELAVNICA 5: Igra vlog – Življenjske poti

Cilj: dijaki spoznajo različne življenjske okoliščine posameznikov. S to aktivnostjo želimo pri udeležencih spodbuditi čut za solidarnost ter sprejemanje različnih kultur.

Oblike dela: frontalna, individualna.

Metode dela: prikazovanje, razlaga, razgovor, igra vlog.

Učna sredstva in pripomočki:

- video/powerpoint predstavitev/ABC-metoda (uvodna motivacija),
- seznam oseb (po navodilih za to aktivnost),
- list z vprašanji (po navodilih za to aktivnost).

Čas trajanja: 45 min.

Primerno za: razredna ura, geografija, sociologija.

Predhodna priprava: pripravimo prostor, ki omogoča prosto gibanje (mize in klopi potisnemo k zidu). Pripravimo opise oseb: fotokopiranje in razrez posameznih opisov.

Uvodna motivacija: ABC-metoda (Uvodna motivacija, številka 1) ali video (številka 2).

Potek:

1. Dijaki se razporedijo na eno stran prostora, drug poleg drugega. Prostor naj omogoča prosto gibanje. Vsak udeleženec prejme enega od listov z opisom osebe, ki jo bo odigral, več dijakov lahko igra isto vlogo. Dijakom razložimo, kako bo ta aktivnost potekala in poudarimo, da namen delavnice ni s koraki prehiteti vseh ostalih. Udeleženci se naj poskusijo vživeti v svojo vlogo in odgovarjajo na vprašanja, kot bi odgovarjala njihova oseba. Na vsako vprašanje je možno odgovoriti z 'da' ali 'ne'. Če odgovorijo z 'da', naredijo en korak naprej.
2. Po zadnjem vprašanju naj ostanejo na svojem mestu. Vsak predstavi osebo, ki jo je odigral in opiše svoja občutja, upanja in strahove ob vživljanju v vlogo.
3. Osredotočimo se na okoliščine, v kakršnih ljudje živijo, čeprav velikokrat zanje niso krivi sami. Pogovorimo se o tem, ali si lahko zamislijo življenja teh ljudi in ne le teh nekaj korakov.

Možna nadgradnja: Po izvedbi delavnice prosimo dijake, da svoja razmišljanja in vse občutke, ki so jih doživljali ob vživljanju (»igranju vlog«) v življenjske zgodbe posameznikov, zapišejo.

Trinajstletna deklica, edinka, hči premožnih staršev iz Brežic. Pred tremi leti ste se preselili v Ljubljano, ker sta oba starša dobila dobro plačani službi v odvetniški pisarni. Živite v veliki hiši z vrtom, končno si dobila tudi kužka, ki si si ga želela že leta. V šoli ti je bilo na začetku neprijetno, saj nisi nikogar poznala, prišla si v čisto novo okolje. Sedaj je bolje, imaš dve prijateljici, s katerima ste nerazdružljive. Pogrešaš stara starša v Brežicah in prijatelje. Nimaš veliko časa, da bi bila žalostna, saj se učiš igrati klavir, hodiš na balet, treniraš tenis in obiskuješ dramski krožek. Ko boš odrasla, boš pianistka ali igralka.

Sedemnajstletni fant, bogat, sin veleposlanika. Trenutno živiš v Jemnu, ker je tvoj oče veleposlanik Nizozemske v tej državi. Obiskuješ mednarodno srednjo šolo v glavnem mestu. V šolo in nazaj te odpelje šofer, doma imate dve snažilki, vrtnarja, vratarja in kuharja. Popoldneve rad preživljaš s prijatelji iz šole ob domačem bazenu. Očeta videvaš poredko, mama ga je zapustila, ko si bil star sedem let, pri njej preživljaš le božične praznike. Razmišljaš, kje bi študiral ekonomijo, odločaš se med ZDA in Veliko Britanijo.

Petintridesetletna ženska, mati štirih otrok, tvoj mož je umrl za AIDS-om. Zaradi suše si s svojimi otroki morala zapustiti svojo vas in se nastaniti v begunskem kampu v DR Kongo.

Sedemletna deklica iz juga Sudana. Imeli ste normalno življenje. Ko sta dva strica umrla v vojni, ste z očetom in tremi brati zbežali v Ugando. Vas Bidi Bidi v Ugandi je zaradi konflikta v južnem Sudanu postala velik begunski kamp. Najprej v kampu niste imeli vode in drv, tudi hrano je bilo težko dobiti. Življenje je bilo zelo težko. V kamp so vsak dan prinašali vodo, vendar so bile zaloge premajhne za vse. Ženske in otroci ste v vrsti čakali že pred zoro, da zapolnijo posode. Sedaj so izvrtali vrtine in namestili vodne črpalke. Lažje vam je.

Osemletni fant iz Venezuele. V zadnjih nekaj letih je na tisoče ljudi zaradi političnih nemirov in naraščajoče revščine zbežalo v begunske kampe v sosednjo Kolumbijo. Zaradi te večletne krize v državi ni uvoza in je zelo težko kupiti hrano in druge potrebščine v trgovinah, police so prazne. Tudi zdravil ni v lekarnah. Tvoj oče je izgubil službo kot voznik avtobusa. Vsak dan vstane ob 4.30, da prečka mejo v iskanju hrane. Zraven kupi še druge dobrine za prodajo, da s tem nekaj zasluži. Včasih greš z očetom kupit hrano v Kolumbijo.

Petnajstletni najstnik, z družino ste pred sedmimi leti iz Bosne in Hercegovine prišli živet v Slovenijo, ker sta bila oba starša brezposelna. V Slovenijo ste prišli v želji po boljšem življenju. Oče ima službo v tovarni, mama pa je po nekaj letih dobila delo kot čistilka v šoli. Še danes živite zelo skromno, čeprav se starša s svojim delom na vso moč trudita, da bi zaslužila za bolj dostojno življenje. Na začetku ti je bilo težko v šoli, ker nisi znal jezika, danes ti gre že mnogo bolje. Imaš tudi nekaj novih prijateljev v Sloveniji.

Šestintridesetletni moški iz Sirije. Mesto ste morali zapustiti, ker je bila situacija nevzdržna. Sprva je šlo le za mirne proteste, kasneje pa je vsakdo že imel orožje. Šlo je celo tako daleč, da so začeli ugrabljati otroke za odkupnino. Tvoja družina je še do pred nekaj meseci poskušala živeti karseda normalno življenje v Siriji. Vendar je situacija kmalu postala nevzdržna. Tako ste se odločili, da z družino zbežite in zapustite svojo rojstno deželo. Ob misli na Sirijo se ti orosijo oči: »Sirija je naša domovina. Naše meso in kri, naši spomini. Pustili smo vse, kar smo imeli. Upamo, da se lahko nekoč vrnemo.«

Devetinštiridesetletni fotograf iz sirskega Aleppa. Tam si fotografiral poroke ter športne prireditve. Tvoja vsakdanja rutina se je porušila, ko sta nasilje in vojna prisilila ljudi pobegniti in poiskati varnost drugje. Po mučnem pobegu, ki te je sprva vodil do Grčije, si z družino prispel v Slovenijo. Tri mesece kasneje se privajaš na novo okolje v Ljubljani. Upaš, da boš lahko našel delo, ki ga imaš rad.

Sedemnajstletno somalsko dekle. V Somaliji, v Mogadišu ni nikakršne svobode, saj ni varnosti. Ko se odpraviš v mesto na tržnico, ne veš, ali boš prišla živa nazaj. Tedensko, dnevno se vrstijo teroristični napadi. Državnih šol ni, le zasebne, plačljive. Šolo si obiskovala le eno leto. Na pot iz Etiopije se je najprej odpravil oče, ki je doma služil kruh kot krojač. Do prihoda družine je v Sloveniji že preživel tri leta. Da ste lahko preživeli, je mama v enoprostorni koči iz lesa, kjer ste živeli, kuhala hrano in jo prodajala ljudem.

Trinajstletno dekle, v štirimilijonskem mestu živiš sama. Za tujo družino pomivaš posodo, pereš perilo, kuhaš, prinašaš vodo v hišo. V Etiopijo si pribežala iz Somalije, ene najbolj nevarnih držav na svetu, kjer že več kot dve desetletji divja vojna. Na begu iz domovine so ti ubili brata. Očeta že prej. Mama je hudo bolna v psihiatrični bolnišnici. Tvoja sestra, edina sorodnica, živi v Sloveniji, kamor je kot begunka prišla pred tremi leti.

Po uboju brata, ki je Natovi vojski v Afganistanu dobavljal hrano, si moral pobegniti iz družinske hiše v Baghlanu, saj so začeli uporniki groziti vsej družini. Takrat si študiral na policijski akademiji. Po devetmesečni trnovi poti tihotapljenja prek meja sedmih držav, na milost in nemilost prepuščenega tihotapcem, in trimesečnem priporu in izgonu iz Madžarske si prišel do Slovenije ter zaprosil za azil.

Osemindvajsetletni moški, rodil si se v Nigeriji. Starši so umrli v spopadih med vasmi, ko ti je bilo komaj sedem let. Pri dvanajstih si se zaposlil v trgovini z oblačili. Težko si se prebijal skozi življenje. Niz dogodkov te je prisilil, da si odšel in se napotil proti Libiji. Diskriminirali so te, ker si bil druge rase. Želel si si zaslužiti dovolj, da bi lahko odšel v Italijo in tam zaprosil za azil. Avgusta 2013 si se vkrcal na ladjo in dosegel italijansko obalo.

Bil si profesor arabskega jezika na univerzi v Siriji. Tvoja žena je Nemka, imata dva otroka. Pred petimi leti ste se preselili, saj vas je nemška ambasada nenehno opozarjala, da ne boste več varni. Ko si prišel v Nemčijo, si bil nezaposljiv. Ves čas si porabil za učenje nemščine. Pogosto te zaprosijo, da pripoveduješ svojo zgodbo, da pripoveduješ o izkušnjah s prostovoljci, begunci in politiki. Sanjaš, da bi bil znova profesor, tokrat v Nemčiji.

Si Sirijec palestinskega porekla, strojni inženir, star 29 let. Pobegnil si, da te ne bi mobilizirali v vojsko. Na Portugalsko si prispel leta 2004. Dokončaš magisterij z najvišjo oceno, študiraš portugalščino in začneš pripravljati doktorat. Ustvarjaš si prihodnost in želiš si, da bi bil na Portugalskem srečen.

Pri štirinajstih letih pobegneš iz Teherana. O pobegu odloči oče. Na Portugalskem se pridružiš bratu, ki živi tam. Z veliko pomočjo družine, zato ker si vztrajen in trdo delaš, si zmogel prva težka leta prilagajanja; imel si težave z jezikom, socializacijo in težave pri integraciji. Ustvariš si lastno družino in danes vodiš veliko živilsko trgovino na Portugalskem. Dejavno podpiraš nove begunce na njihovi poti prilagajanja in vključevanja v portugalsko družbo.

Živela si v Sarajevu, potem pa je leta 1992 v Bosni izbruhnila državljanska vojna. Pričelo se je rušenje vsega in znašla si se brez zaposlitve, sama s sedemletnim sinom. Evakuirali so te v Slovenijo. Univerzitetno si izobražena, a v Sloveniji zaposlitve nisi dobila in si se prebijala s čiščenjem stanovanj. Sinu si omogočila šolanje. Danes si povsem integrirana.

Enaintridesetletni moški, arhitekt. Ko si dokončal fakulteto, nisi našel službe v Sloveniji, zato si se odselil v London. Tam delaš vsak dan od devetih zjutraj do osmih zvečer v arhitekturnem biroju. Ob vikendih raziskuješ skrite kotičke mesta. Razmišljaš, da bi se vrnil nazaj v domovino, vendar nisi prepričan.

Enoletni dehidriran in podhranjen deček iz Ruande, kjer je letošnja suša uničila skoraj celotni pridelek. Mamo skrbi, da ne boš dočakal naslednjega rojstnega dne.

Petletni deček iz Nigerije, hudo dehidriran zaradi hude oblike diareje. V tem predelu Nigerije je strašno pomanjkanje vode. Zaradi poplav so postali številni vodnjaki s pitno vodo neuporabni.

Ostarela babica, s simbolično pokojnino iz okolice Kostanjevice na Krki. V poplavah je tvoja hiša več dni pod vodo (le streha je gledala izpod vode). Ostalo ti je le, kar si imela na sebi.

Devetletna deklica iz okolice Prekmurja. Tvoja družina se preživlja s kmetijstvom. Toča vam je uničila skoraj ves pridelek.

Dvanajstletni deček iz Kenije. Tvoja družina se preživlja z gojenjem koz. Tvoja naloga je, da skrbiš zanje, da imajo dovolj hrane. Lani so vam zaradi suše skoraj vse poginile.

VPRAŠANJA:

1. Ali se počutiš varno?
2. Ali živiš doma?
3. Ali živiš v državi, v kateri si se rodil/a?
4. Ali imaš vsak dan na voljo dovolj hrane?
5. Ali imaš vsak dan na voljo dovolj vode za umivanje?
6. Ali imaš možnost živeti v svojem domu, ki je na varnem in suhem?
7. Ali si lahko kupiš novo obutev znane znamke nekajkrat na leto?
8. Ali si ti ali tvoja družina lahko privoščite poletne počitnice?
9. Ali imaš doma internetno povezavo?
10. Ali si imel/a možnost, da si obiskoval/a osnovno šolo?
11. Ali si imel/a možnost, da si obiskoval/a srednjo šolo?
12. Ali si (sam/a ali kdo drug) lahko zagotovi/š preživetje?
13. Ali si lahko privoščiš osnovne življenjske potrebščine?
14. Ali hodiš v kino?
15. Ali lahko greš s prijatelji na sok ali kavo?
16. Ali imaš možnost početi tisto, kar rad/a počneš, se ukvarjaš s hobiji?
17. Ali dobivaš žepnino/služiš denar?
18. Ali boš lahko brez težav našel/la službo?
19. Ali imaš svoje stanovanje/hišo?
20. Ali lahko potuješ kar tako, ker to rad/a počneš?
21. Ali imaš kogarkoli, ki bi poskrbel zate?

DELAVNICA 6: Obrazi migracij

Cilj: dijaki se zavedo pomena uporabe jezika v skupini/skupnosti. Spoznajo, da imajo migracije mnoge obraze in razmišljajo o stereotipnem prikazu beguncev in migrantov v medijih in družbi. Kritično ovrednotijo vključujočo družbo in medije.

Oblike dela: frontalna, individualna (osrednja aktivnost), skupinska (uvodna motivacija).

Metode dela: metoda risanja (uvodna motivacija), metoda dela s pisnimi viri in fotografijami, metoda razgovora.

Učna sredstva in pripomočki:

- prazni plakati (šeleshamer, odvisno od števila skupin),
- pripomočki za risanje/slikanje (barvice, flomastri, čopiči, barve idr.),
- listi z opisi slavnih beguncev in njihove fotografije (po navodilih za to aktivnost lahko dodate svoje).

Čas trajanja: 45 min.

Primerno za: razredna ura, sociologija, umetnost (likovni pouk).

Predhodna priprava: pripravimo potrebščine, ki jih bodo dijaki potrebovali za izdelavo plakata. Dijakom naročimo, naj pred delavnico na spletu najdejo 2 slavna begunca ali migranta ter 2 neznana migranta, natisnejo črno bele fotografije in se spoznajo z njihovimi življenjskimi zgodbami. Tudi sami natisnemo zgodbe (po navodilih za to aktivnost) v primeru, da dijakom manjka katera izmed oseb.

Uvodna motivacija: Nemi plakat

1. Dijake razdelimo v skupine, vsaka dobi prazen plakat in različne pripomočke za risanje (barvice, flomastre, čopiče, barve idr.).
2. Od tega trenutka naprej se dijakom ni dovoljeno besedno sporazumevati. Skupine imajo 5 minut časa, da narišejo kar največji obraz, vendar brez usklajevanja z besedami. Vsak član mora nekaj prispevati k izdelku.
3. Po končani aktivnosti z glasovanjem (dvigovanjem rok) izberemo najboljši obraz.
4. Z dijaki se pogovorimo, kako so se počutili ob tej aktivnosti. Kako so lahko sodelovali, ko jim je bilo onemogočeno besedno sporazumevanje? Problem jezika navežemo na temo migracij, kjer izpostavimo, kako ključno je poznavanje jezika za uspešno integracijo v družbo.

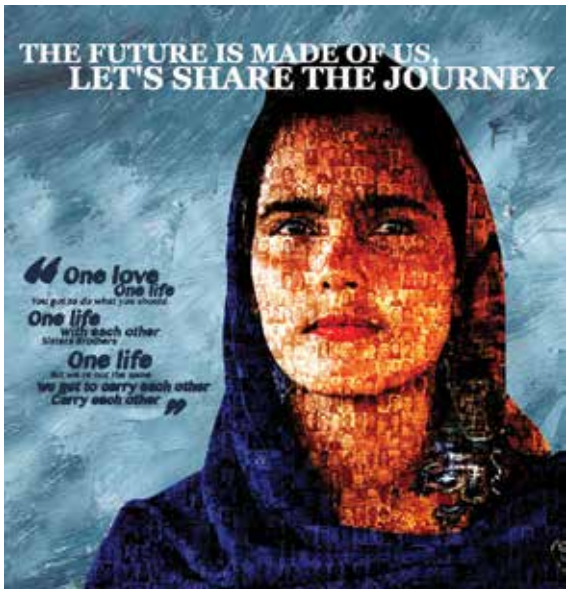

Potek:

1. Dijaki predstavijo izbrane osebe in njihove fotografije. Če se oseba omeni prvič, dijak to fotografijo nalepi na plakat z risbo izbranega obraza iz uvodne motivacije.
2. Če dijaki poznajo še kakšnega slavnega migranta, ime dopišemo oz. dopišejo na plakat.
   Ali poznajo tudi kakšnega migranta, ki ni slaven?
3. Sledi diskusija (zaključek).

Zaključek:

Pogovor: Mnogi obrazi migracij

- Kako bi poimenovali plakat?
- Kaj vas je najbolj presenetilo?
- Kakšna je razlika med zvezdnikom, ki je bil begunec ali migrant, in nekom, čigar imena ne poznamo?
- Kako mediji obravnavajo in prikazujejo temo beguncev in kako migrantov?
- Kakšni stereotipi o migracijah obstajajo v naši družbi?
- Ali je v Sloveniji družba vključujoča?

Možna nadgradnja: delavnico izvedemo v računalniški učilnici. V tem primeru dijaki poiščejo primere znanih in neznanih migrantov kot uvodno motivacijo.

Primeri slavnih beguncev in migrantov

Jezus: družina je pobegnila iz Svete dežele zaradi preganjanja s strani kralja Heroda.

Mohamed: zaradi sovražnosti nekaterih plemen v Meki in v izogib preganjanju se je leta 622 s svojimi privrženci iz Meke preselil v Medino.

Dalajlama: moral zapustiti Tibet zaradi okupacije s strani Kitajske.

Karl Marx: nemški filozof in politični teoretik. Zaradi radikalnih idej je moral zapustiti Nemčijo, Francijo in Belgijo. Zadnja leta je preživel v Londonu.

Albert Einstein: eden najbolj znanih beguncev na svetu, nemški fizik judovskega porekla. Leta 1932 je zaradi preganjanja Judov moral zapustiti Nemčijo in se preselil v ZDA, kjer je pridobil ameriško državljanstvo.

Mila Kunis: skupaj s starši je v ZDA prišla kot verska begunka iz Ukrajine leta 1991. Izhaja iz judovske družine, antisemitizem (sovraštvo do Judov) je bil eden ključnih razlogov za selitev družine.

Vladimir Lenin: revolucionar, prvi premier Sovjetske zveze. Po izbruhu prve svetovne vojne je pobegnil v Švico zaradi obtožb, da nasprotuje carjevi oblasti.

Pablo Neruda: doživel politično preganjanje v Čilu leta 1949, s konjem je pobegnil v Argentino. Skupaj z drugimi begunci je odšel v Francijo.

Frederic Chopin: sin francoskega učitelja na Poljskem, po porazu poljske revolucije proti Rusiji (1830) se je moral vrniti v Francijo. Tam je postal cenjen skladatelj in pianist. Nikoli se ni sramoval, da je begunec. Sanjal je o svobodi za Poljsko. Pisal je mazurke, nokturne in poloneze, da bi ljudi ozaveščal o sporu v rodni deželi.

Bob Marley: neznanec je med vajo za koncert izvedel atentat na glasbenika in njegovo ženo. Krogla je Marleyja zadela v roko, ženo Rito pa v glavo. Oba sta napad preživela, a sta bila tako prestrašena, da sta kot begunca zbežala v London.

Rita Ora: ko je bila stara leto dni, je njena družina pobegnila s Kosova v London zaradi etničnega preganjanja.

Freddie Mercury: pevec skupine Queen, z družino pobegnil iz Zanzibarja v Veliko Britanijo zaradi revolucije leta 1964.

Steve Jobs: ustanovitelj Appla. Biološki oče je bil sirski priseljenec, mama Američanka nemškega rodu. Starša sta ga dala v posvojitev, ker so njeni starši nasprotovali zvezi s sirskim priseljencem.

Ostali: Mika, Leon Trotsky, Jackie Chan, Victor Hugo, Thomas Mann, Vladimir Nabokov.

Slavni slovenski migranti:

Pedro Opeka: rodil se je slovenskima staršema v Argentini, ki sta tja zbežala kot politična begunca po drugi svetovni vojni. Od leta 1975 deluje na Madagaskarju kot misijonar in tam pomaga najrevnejšim preživeti in bolj dostojno živeti.

Denis Avdić: rojen v Bosni in Hercegovini, med vojno se je preselil v Slovenijo, se izšolal za policista in si ustvaril življenje v Sloveniji.

Melania Trump: rojena v Novem mestu, zaradi manekenske kariere se je preselila v ZDA, trenutno prva dama ZDA.

Luka Dončić: pri 13 letih se je preselil v Španijo, ko ga je pod okrilje vzel košarkarski klub Real Madrid. Leta 2018 ga je kot 3. na naboru NBA izbral klub Atlanta Hawks in ga takoj poslal v klub Dallas Mavericks, v zameno za njihov 5. izbor. Leta 2020 je postal prvi Slovenec, izbran v prvo postavo tekme vseh zvezd v NBA.

Jakov Fak: hrvaški biatlonec, pred začetkom sezone 2010/2011 je kljub nasprotovanju hrvaške biatlonske zveze prestopil v slovensko biatlonsko zvezo in postal slovenski državljan.

Maja Keuc: leta 2010 je na oddaji Slovenija ima talent zasedla 2. mesto, naslednje leto je Slovenijo zastopala na Evroviziji, kjer je zasedla 13. mesto, od leta 2013 živi in ustvarja na Švedskem.

Nika Kljun: svetovno znana koreografinja, plesalka in influencerka, ki že vrsto let živi v ZDA, kjer je sodelovala z največjimi imeni glasbene industrije.

Jože Plečnik: del svojega življenje je živel in deloval na Dunaju in v Pragi, leta 1921 se je preselil nazaj v Ljubljano, kjer je deloval do svoje smrti leta 1957.

Več primerov, ki so vam lahko v pomoč pri izvedbi delavnice, najdete na:

https://refugeeweek.org.uk/resources/facts-figures-and-contributions/famous-refugees/

DELAVNICA 7: Globalna porazdelitev prebivalstva, bogastva, hrane ter migracije

Cilj: dijaki se spoznajo z neenakostjo ter nepravično porazdelitvijo svetovnega bogastva in hrane po posameznih celinah. Situacijo v svetu povežejo z migracijami, razumejo vzroke za selitve ljudi. Hkrati je namen spodbuditi empatijo in sprejemanje različnosti.

Oblika dela: frontalna, individualna, skupinska.

Metoda dela: razlaga, igra vlog.

Učna sredstva in pripomočki:

- delovni listi A4 z zapisanimi imeni celin (Afrika, Azija, Evropa (kot celina in ne samo EU), Avstralija, Severna Amerika, Južna Amerika),
- stoli (delež dohodka) – enako število, kot je udeležencev = skupno število dijakov in dijakinj v razredu,
- bomboni (delež hrane, glede na št. udeležencev delavnice) – enako število, kot je udeležencev,
- torbe dijakov (delež migrantov oz. beguncev) – enako število, kot je udeležencev,
- tabele delež prebivalstva, dohodka, hrane in beguncev (priložene po navodilih za izvedbo delavnice).

Čas trajanja: 45 min.

Primerno za: geografija.

Predhodna priprava:

Preštejemo število udeležencev delavnice. Sodelujoči predstavljajo skupaj 100 %.
Izračunamo deleže glede na število udeležencev po priloženi tabeli (pridobljena na koncu delavnice), ki je dostopna tudi na spletni strani Karitas.
Udeleženci predstavljajo **delež prebivalstva** po posameznih celinah.
Izračunamo, koliko udeležencev predstavlja prebivalstvo posamezne celine glede na svetovni delež, ki tam živi.
Npr. Evropa predstavlja 9,67 % svetovnega prebivalstva. Če imamo 20 udeležencev, Evropo predstavlja 1,9 človeka (številko vedno zaokrožimo, če je do 0,5, navzdol, če je nad 0,5, navzgor, v tem primeru sta 2 človeka).
Stoli predstavljajo **delež bruto nacionalnega dohodka (BDP)** na prebivalca po posameznih celinah.
Izračunamo, koliko stolov (bogastva) ima posamezna celina glede na delež svetovnega dohodka, ki ga tam ustvarijo.
Npr. bruto nacionalnega dohodek Evrope predstavlja xx % vsega svetovnega bogastva. Če imamo 20 stolov, bogastvo Evrope predstavlja 6,5 stolov.
Bomboni predstavljajo **delež hrane**, ki je na voljo prebivalcem posameznih celin.
Izračunamo, koliko bombonov (hrane) imajo prebivalci posamezne celine glede na delež hrane, ki jim je na voljo za prehrano (ne za živino, biogoriva, izvoz …).
Npr. v Evropi je na voljo xx % vse svetovno pridelane hrane. Če imamo 20 bombonov, hrana, ki je na voljo Evropejcem, predstavlja 6,3 bombona.
Torbe dijakov predstavljajo **delež beguncev in prosilcev za azil** po posameznih celinah.
Npr. v Evropi živi xx % vseh beguncev na svetu. Če imamo 20 šolskih torb, begunce v Evropi predstavlja x,x šolskih torb.

Potek:

1. Na tla položimo liste z napisanimi imeni celin.
2. Dijakom povemo, da skupaj predstavljajo celotno svetovno prebivalstvo. Prosimo jih, naj se najprej sami porazdelijo po celinah glede na njihova predvidevanja, koliko svetovnega prebivalstva živi kje. Nato porazdelimo udeležence po celinah glede na izračunane podatke. Dijaki naj si zapomnijo, na kateri celini »živijo«.

Vprašanja za razpravo:
Ali ste presenečeni nad deležem prebivalstva na posamezno celino?
S kakšnimi izzivi se sooča posamezna celina glede na število prebivalstva in s kakšnimi, mislite, se bo lahko soočala v prihodnje (staranje prebivalstva, rast, prenaseljenost …)?

3. Dijakom povemo, da stoli predstavljajo delež dohodka (BDP) na prebivalca po posameznih celinah. Prosimo jih, naj najprej sami po celinah porazdelijo stole (vsak 1 stol), tako, kot mislijo, da je porazdeljeno svetovno bogastvo. Nato povemo pravo porazdelitev stolov po celinah glede na izračunane podatke. Dijaki naj porazdelijo stole po izračunih. Udeležence nato prosimo, naj se vrnejo na svojo celino, na kateri »živijo« (kot razporejeni pod točko 2) ter se usedejo na stole, ki so jim tam na voljo. Nekateri bodo ostali brez stolov, nekateri bodo sedeli drugim na kolenih, nekje bo stolov več kot udeležencev in bodo lahko sedeli na dveh ali več stolih.

Vprašanja za razpravo:
Vsako skupino vprašamo, kako se počutijo glede na lagodje, ki jim je na voljo?
Ali menite, da je takšna porazdelitev bogastva pravična?
Zakaj menite, da je bogastvo nepravično porazdeljeno?
Kaj menite, kaj se bo z razporeditvijo bogastva dogajalo v prihodnosti?
Kje vidite rešitve?

4. Dijakom razložimo, da bomboni predstavljajo delež hrane, ki je na voljo prebivalcem za prehrano na posameznih celinah. Sami razdelimo bombone prebivalcem posameznih celin glede na delež, ki smo ga izračunali. Nekateri bodo imeli več bombonov, kot bo udeležencev, nekateri premalo.

Vprašanja za razpravo:
Ali menite, da je takšna porazdelitev hrane pravična?
Zakaj je po vašem mnenju porazdelitev hrane na svetu takšna? (Npr. zaradi posledic podnebnih sprememb, uravnavanja cen hrane na trgu zaradi dobička – veliko se je vrže proč, gojenje pridelkov za biogoriva idr.)
Koliko hrane, mislite, da bi morala dobiti posamezna celina?

Dijake, ki so dobili več bombonov, prosimo, naj bodo solidarni z ostalimi prebivalci našega planeta ter jih delijo tudi z ostalimi,ki jih niso dobili.

5. Dijakom povemo, da njihove šolske torbe predstavljajo delež beguncev, ki živijo po posameznih celinah. Prosimo jih, naj najprej sami po celinah porazdelijo torbe. Nato povemo pravo porazdelitev glede na izračunane podatke, dijaki porazdelijo torbe.

Vprašanja za razpravo:
Katera celina gosti največ beguncev, katera najmanj? Ali ste presenečeni nad razporeditvijo?
Zakaj menite, da je takšna?
Kakšne posledice ima po vašem mnenju veliko število beguncev za države gostiteljice, ki spadajo med revnejše države in imajo omejene naravne vire? Na strani 17 imate zapisane države, ki gostijo največ beguncev na svetu, lahko jih predstavite.
Bi morale biti druge države, ki gostijo manjše število beguncev, bolj solidarne in jih sprejeti več?

Zaključek

Z dijaki vodimo diskusijo:
Na kateri celini bi vi najraje živeli? Zakaj? Kako bi vi skušali izboljšati svoje življenje, če bi živeli na dani celini? Ali razumete željo nekaterih, da se selijo, glede na razmere, v katerih živijo?

Delavnica 7: Globalna porazdelitev prebivalstva, bogastva, hrane ter migracije

	število prebivalcev 2019 (sredina leta)				**BDP (milijarde $) 2019**			**gotovost oskrbe s hrano 2018**				**begunci in prosilci za azil 2019**		
celina	**število** (milijoni)	**%**	**%** (zaokroženo)	**30 dijakov**	**BDP per capita** (BDP/št. prebivalcev**)**	**%**	**30 dijakov** (stoli)	**negotovost oskrbe s hrano število** (miljoni)	**%**	**gotovost oskrbe s hrano, %**	**30 dijakov** (bomboni)*	**število**	**% po celinah**	**30 dijakov** (torbe)
Azija	4586.93	59,64%	60%	**18**	7317,398	4,92%	**1**	1.393	22,8	77,2	**14**	16.013.658	55,78%	**17**
Afrika	1305.22	16,97%	17%	**5**	1877,98	1,29%	**0**	953	52,5	47,5	**2**	7.299.284	25,42%	**8**
Evropa	745.64	9,69%	10%	**3**	28816,329	19,55%	**6**	50	4	96	**3**	3.595.669	11,52%	**4**
Severna Amerika	366.69	4,77%	5%	**2**	495202,24	32,93%	**10**	50	4	96	**2**	1.086.344	3,78%	**1**
Južna Amerika	644.54	5,53%	6%	**2**	8163,08	5,72%	**2**	243	30,9	69,1	**1**	607.263	2,12%	**1**
Avstralija	42.45	0,55%	1%	**1 (0,16)**	51654,27	35,59%	**11**		N/A (za namen prikaza, enaka kot v Severni Ameriki in Evropi)	96	**1**	109.308	0,38%	**0**
SKUPAJ				**30**			**30**				**23**			**30**

* glede na število prebivalcev, zaokroženo

Viri

Število prebivalcev https://www.statista.com/statistics/262881/global-population-by-continent/ (9. 4. 2020)
https://www.statista.com/statistics/237584/distribution-of-the-world-population-by-continent/ (9. 4. 2020)
BDP https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPDPC@WEO/WEOWORLD/AFQ/APQ/AZQ/EUQ/NMQ/SMQ (9. 4. 2020)
Oskrba s hrano https://www.who.int/nutrition/publications/foodsecurity/state-food-security-nutrition-2019-en.pdf?ua=1 (9. 4. 2020)
http://www.fao.org/state-of-food-security-nutrition (9. 4. 2020)
http://www.fao.org/3/ca5162en/ca5162en.pdf#page=44 (9. 4. 2020)
Migracije https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates19.asp (9. 4. 2020)
https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/wallchart/docs/MigrationStock2019_Wallchart.pdf (9. 4. 2020)

DELAVNICA 8: Metoda Deblo – korenine migracije in razvoj

Cilj: dijaki se zavedo pomena migracij po svetu ter kakšne posledice imajo na življenje ljudi. Razumejo, da migracije vplivajo na širšo družbeno strukturo ter skušajo najti rešitve, kako lahko posameznik, družba in bogatejše države oz. ekonomsko bolj razvite države (glede na BDP) pripomorejo k zmanjšanju (prisilnih) migracij. Hkrati spodbujamo sprejemanje ljudi, ki prihajajo iz različnih držav in kultur.

Oblika dela: skupinska, frontalna.

Metode dela: delo v skupini, razgovor.

Učna sredstva in pripomočki:
- video/Kviz 5 do 0 (uvodna motivacija),
- prazni plakati – šeleshamer papir (odvisno od števila skupin),
- natisnjen powerpoint o migracijah, foto-govorica, publikacija Naš skupni dom idr.

Čas trajanja: 45 min ali več.

Primerno za: razredna ura, sociologija, geografija.

Predhodna priprava: pripravimo prazne plakate, natisnemo powerpoint predstavitev o migracijah, prinesemo foto-govorico Prisilne migracije, publikacijo Naš skupni dom in drug material, ki bo dijakom pomagal pri aktivnosti.

Uvodna motivacija: Kviz 5 do 0 (Uvodna motivacija, številka 9)/video (številka 2).

Potek:

1. Dijake razdelimo v skupine. Vsaka izbere enega dijaka oz. dijakinjo – deblo, ki bo zbiralo informacije in jih zapisovalo. Deblo ostane na svojem mestu in piše odgovore. Ostali člani posamezne skupine so korenine, ki zbirajo informacije o določenem problemu/vprašanju in jih poročajo deblu.
2. Debla zapišejo na plakat vprašanja:
   - Kaj so migracije?
   - Kakšna je razlika med begunci in ekonomskimi migranti?
   - Kakšne posledice imajo migracije na življenja ljudi po svetu?
   - Kako lahko mi kot družba pomagamo ljudem, da ne bodo prisiljeni zapustiti svojega doma?
   - Kako migracije vplivajo na ekonomski in socialni razvoj v državah gostiteljicah in državah izvora?
3. Korenine se gibljejo do članov drugih skupin in pri različnih udeležencih iščejo odgovore na vprašanja, ki jih imajo zapisana na plakatu. Bolj kot bodo korenine aktivne, uspešnejša bo skupina. Vprašanja se lahko ponavljajo. Na koncu vedno pridejo k deblu, ki zapiše odgovore, ki so jih pridobile. Korenine lahko sprašujejo vse člane druge skupine. Vprašanje lahko postavijo tudi dijaku, ki predstavlja deblo.
4. Ko skupine odgovorijo na vsa vprašanja, debla (ali drugi izbran član skupine) predstavijo ostalim udeležencem odgovore, ki so jih našli.

Zaključek:

Voden razgovor o migracijah.

DELAVNICA 9: Konferenca Združenih narodov o migracijah

Cilj: dijaki se spoznajo z zgodbami beguncev in imajo priložnost, da razmislijo, kako lahko pomagajo k izboljšanju nastale situacije. Dijaki predlagajo rešitve za zmanjšanje prisilnih migracij.

Oblike dela: individualna in skupinska.

Metode dela: delo s tekstom, razgovor, igra vlog.

Učna sredstva in pripomočki:

- video (uvodna motivacija),
- zgodbe beguncev (glavna aktivnost), ki so zapisane po opisu poteka te delavnice: vsaka skupina prejme 1 zgodbo (v primeru, da je skupin več, se lahko zgodbe podvajajo, če jih je manj, sami izberite med zgodbami).

Čas trajanja: 60 min ali več.

Primerno za: slovenščina, angleščina (konferenca lahko poteka v angleškem jeziku – prevodi zgodb so na voljo na spletni strani Karitas), geografija, sociologija.

Predhodna priprava: dan pred izvedbo delavnice dijakom naročimo, naj poiščejo čim več podatkov in dejstev o migracijah. Posebej naj se osredotočijo na vprašanje, kaj bi za blaženje in prilagoditev na posledice prisilnih migracij morale storiti vlade ekonomsko razvitih držav, kaj družba in posameznik.

Uvodna motivacija: video (Uvodna motivacija, številka 2).

Potek:

1. Dijakom na začetku preberemo besedilo/uvod v konferenco:
   »To je vaša priložnost. Združeni narodi so vam poslali povabilo na konferenco v New Yorku. Imate 3 minute časa, da nagovorite mednarodno skupnost. Orišite situacijo v vaši državi, iz katere so mnogi ljudje prisiljeni zapustiti svoj dom. Zahtevajte spremembe. Podajte vaše mnenje, kako se situacija lahko razreši. Kaj jim boste povedali? Kaj svetovali? To je vaša priložnost, da spregovorite in ste slišani. To je vaša priložnost, da ste veter sprememb.«
2. Dijake razdelimo v skupine. Vsaka skupina dobi svojo zgodbo. Dijaki naj razmislijo, kako bodo nagovorili ZN in kakšne spremembe bodo predlagali. Določijo posameznika, ki bo govorec.
   Vprašanja v pomoč:
   - Kdo si in zakaj si migriral?
   - Kakšna je situacija v tvoji domovini?
   - Kako lahko mednarodna skupnost pomaga?
3. Stole v razredu razporedimo v konferenčno ureditev. Dijakom razložimo, da bo v razredu sedaj potekala konferenca Združenih narodov o migracijah. Profesor bo konferenčni voditelj, ki bo povezoval konferenco, dijaki pa udeleženci. Govorci bodo predstavili zgodbe in rešitve, drugi del dijakov bo predstavljal mednarodne udeležence, tretji pa novinarje. Naloga novinarjev je, da delajo zapiske s konference. Govorci predstavijo temo, voditelj se vsakemu posebej zahvali. Novinarji lahko na koncu vsake predstavitve govorcu zastavijo tudi dodatna vprašanja.

Zaključek:

Novinarje in ostale udeležence pozovemo, da strnejo svoje misli, ki jih zapišemo na tablo. Pogovorimo se o predlogih, ki so bili predstavljeni in kaj lahko naredijo predstavniki mednarodne skupnosti in posameznih držav, da ti predlogi postanejo realnost. Kaj lahko naredimo mi kot posamezniki?

Možnost nadgradnje:

Dijake spodbudimo, da napišejo esej o konferenci. Novinarji lahko spišejo članek za časopis.

Sedemletna Ruth z juga Sudana. Imeli ste normalno življenje. Toda, ko sta dva strica umrla v konfliktu (vojni), ste z očetom in tremi brati zbežali v Ugando. Vas Bidi Bidi v Ugandi je zaradi konflikta v južnem Sudanu postala velik begunski kamp. Najprej v kampu niste imeli vode in drv, tudi hrano je bilo težko dobiti. Življenje je bilo izjemno težko. V kamp so vsak dan prinašali vodo, vendar so bile zaloge premajhne za vse. Ženske in otroci so v vrsti čakali že pred zoro, da so zapolnili posode. Sedaj so izvrtali vrtine in namestili vodne črpalke. Lažje vam je.

Osemletni Dainer iz Venezuele v Južni Ameriki. V zadnjih nekaj letih je na tisoče ljudi zaradi političnih nemirov in naraščajoče revščine zbežalo v begunske kampe v sosednjo Kolumbijo. Zaradi te večletne krize v državi ni uvoza in je zelo težko kupiti hrano in druge potrebščine v trgovinah, police so prazne. Tudi zdravil ni v lekarnah. Tvoj oče je izgubil službo kot voznik avtobusa. Vsak dan vstane ob 4.30, da prečka mejo v iskanju hrane. Zraven kupi še druge dobrine za prodajo, da s tem lahko nekaj zasluži. Včasih greš z očetom kupit hrano v Kolumbijo.

Šestintridesetletni moški iz Sirije. Mesto ste morali zapustiti, ker je bila situacija nevzdržna. Sprva je šlo le za mirne proteste, kasneje pa je vsakdo že imel orožje. Šlo je celo tako daleč, da so začeli ugrabljati otroke za odkupnino. Tvoja družina je še do pred nekaj meseci poskušala živeti karseda normalno življenje v Siriji. Vendar je situacija kmalu postala nevzdržna. Tako ste se odločili, da z družino zbežite in zapustite svojo rojstno deželo. Ob misli na Sirijo se ti orosijo oči: »Sirija je naša domovina. Naše meso in kri, naši spomini. Pustili smo vse, kar smo imeli. Upamo, da se lahko nekoč vrnemo«.

Devetinštiridesetletni fotograf iz sirskega Aleppa. Tam si fotografiral poroke ter športne prireditve. Tvoja vsakdanja rutina se je porušila, ko sta nasilje in vojna prisilila ljudi pobegniti in poiskati varnost drugje. Po mučnem pobegu, ki te je sprva vodil do Grčije, si z družino prispel v Slovenijo. Tri mesece kasneje se privajaš na novo okolje v Ljubljani. Upaš, da boš lahko našel delo, ki ga imaš rad.

Sedemnajstletno somalsko dekle. V Somaliji, v Mogadišu ni nikakršne svobode, saj ni varnosti. Ko se odpraviš v mesto na tržnico, ne veš, ali boš prišla nazaj živa. Tedensko, dnevno se vrstijo teroristični napadi. Državnih šol ni, le zasebne, plačljive. Šolo si obiskovala le eno leto. Na pot iz Etiopije se je najprej odpravil oče, ki je doma služil kruh kot krojač. Do prihoda družine je v Sloveniji že preživel tri leta. Da ste lahko preživeli, je mama v piramidasti enoprostorni koči iz lesa, kjer ste živeli, kuhala hrano in jo prodajala ljudem.

Dvanajstletno dekle, v štirimilijonskem mestu živiš sama. Za tujo družino pomivaš posodo, pereš perilo, kuhaš, prinašaš vodo v hišo. V Etiopijo si pribežala iz Somalije, ene najbolj nevarnih držav na svetu, kjer že več kot dve desetletji divja vojna. Na begu iz domovine so ti ubili brata. Očeta že prej. Mama je hudo bolna v psihiatrični bolnišnici. Tvoja sestra, edina sorodnica, živi v Sloveniji, kamor je kot begunka prišla pred tremi leti.

Po uboju brata, ki je Natovi vojski v Afganistanu dobavljal hrano, si moral pobegniti iz družinske hiše v Baghlanu, saj so začeli uporniki groziti vsej družini. Takrat si študiral na policijski akademiji. Po devetmesečni trnovi poti tihotapljenja prek meja sedmih držav, na milost in nemilost prepuščenega tihotapcem, in trimesečnemu priporu in izgonu iz Madžarske si prišel do Slovenije ter zaprosil za azil.

Osemindvajsetletni moški, rodil si se v Nigeriji. Starši so umrli v spopadih med vasmi, ko ti je bilo komaj sedem let. Pri dvanajstih si se zaposlil v trgovini z oblačili. Težko si se prebijal skozi življenje. Niz dogodkov te je prisilil, da si odšel in se napotil proti Libiji. Diskriminirali so te, ker si bil druge rase. Želel si si zaslužiti dovolj, da bi lahko odšel v Italijo in tam zaprosil za azil. Avgusta 2013 si se vkrcal na ladjo in dosegel italijansko obalo.

DELAVNICA 10: What to do?

Cilji: dijaki se zavedo pomembnosti gostoljubja in razumejo probleme, ki so del begunskega vsakdana. S skupinskim delom in igro vlog skušajo razumeti situacijo beguncev in družbe, ki jih sprejme. Ob tem pri njih spodbujamo empatijo. Dijaki vadijo bralno in govorno uporabo angleščine.

Oblike dela: individualna, delo v skupinah.

Metode dela: igra vlog, razgovor.

Učna sredstva in pripomočki:

- zgodbe oseb (po navodilih za to aktivnost).

Čas trajanja: 45 min.

Primerno za: angleščina.

Predhodna priprava: natisnemo in razrežemo posamezne zgodbe, ki jih bodo dijaki odigrali.

Uvodna motivacija: najprej izvedemo brainstorming v angleškem jeziku na temo migracije, nato si lahko ogledamo video z zgodbo begunca.

Potek:

1. Preberemo sledeče besedilo. Ob tem dijake pozovemo, da si zapišejo/zapomnijo besede, ki jih niso razumeli.
   "A modern day example of hospitality to the stranger can be witnessed in the small town of Bullahawo, just inside the Somali border. The District Commissioner (DC) of the town plays the role of the mediator in any disputes and has a central role in trying to support the internally displaced people that arrive into his town seeking sanctuary. People arrive daily in Bullahawo and they are deemed the "lucky ones", those that had just about enough resources to get themselves out of Mogadishu and to a relatively safe place for them and their families. Almost every local home in the area is now hosting at least one internally displaced family (IDP)."
2. Dijake prosimo, naj povzamejo besedilo, ki smo ga povedali v angleščini. Preverimo, s katerimi besedami so imeli težave.
   Npr. *internally displaced people*: begunci znotraj iste države – notranje razseljene osebe, ipd.
3. Dijake razdelimo v skupine po 4–5 dijakov. Vsaka skupina naj v angleškem jeziku razmišlja, kaj begunci, ki prihajajo v mesto Bullahawo, potrebujejo, in si zapišejo (shelter, food, education, essential items).
4. Določimo 5 dijakov (iz vsake skupine enega), ki bodo odigrali vloge, zapisane ob koncu te delavnice. Imajo 5 minut časa, da se pripravijo na vlogo. Pripravimo učilnico. Za uvod preberemo spodnje besedilo kot navodilo za izvedbo:
   "District Commissioner has called a public meeting in the town to discuss how you are going to support the recent arrival of new refugees (IDP). You have to discuss who will supply the refugees with necessary items they require and how the townspeople can work to reduce the refugee's dependency on aid. You should also consider how a poor family might cope with welcoming another family in need. Remember, Somalia has no government."
5. Izbranih 5 dijakov odigra situacijo. Preostanek sodeluje na sestanku kot javnost. Spodbujamo tudi njihova mnenja in rešitve.

Zaključek:

Zaključite lahko z bolj splošnim pogovorom o prisilnih migracijah. Npr. vzroki, ki prisilijo ljudi, da zapustijo svoj dom, katere države na svetu gostijo največ beguncev, kakšne so posledice prisilnih migracij za ljudi, kaj bi se moralo na svetu spremeniti, da ne bi bilo prisilnih migracij, ampak samo želene ipd. Iztočnice za pogovor lahko najdete na uvodnih straneh priročnika.

VLOGE: ZGODBE OSEB, VKLJUČENIH V JAVNI SESTANEK GLEDE PRIHODA BEGUNCEV

DISTRICT COMMISSIONER: Your name is Farhan and you're the newly appointed District Commissioner of Bullahawo. Yesterday 159 new IDPs arrived into your village fleeing the recent conflict. They are hungry and extremely tired, with little or no possessions. Many of the children and elderly are sick and require assistance. The people of your town have already done so much to house and care for previous group. Even though your resources are stretched you feel the need to help these strangers and offer hospitality.

MEMBER OF DISPLACED FAMILY: Your name is Zanaib and you're the mother of a displaced family who fled your home in terror when soldiers attacked and murdered your neighbours. You left in such a hurry that you were unable to take any possessions with you apart from your passports and the clothes on your back. The journey to this town was difficult and you spent many days travelling on foot. Your children are ill and malnourished. Your husband has decided to cross the border into Kenya to look for work. If he is successful he plans to send some money to help support the family.

DOCTOR: Your name is Sacid and you are a doctor working in the local hospital. The hospital does not have enough beds to cope with the patients they have. Because of limited funding many are dying due to the lack of essential medication. Every day more IDPs are brought to the hospital in need of assistance. Lack of food and poor sanitation has led to these IDPs being malnourished and suffering from life threatening diseases.

MEMBER OF A HOST FAMILY: Your name is Arab and you live with your wife and 4 children in the town. You are a host family who have invited an IDP family to live with you until such time as they can support themselves. Getting basic food for your own family has become more difficult due to the drought. You work as a local watchman and earn $95 a month but a tin of skimmed milk costs $12, which is the equivalent of approx. 4 days' pay. So far you have been able to provide food and shelter for the IDP family but you do not know what the next day will bring and whether or not you will be in position to help.

LOCAL SCHOOL PRINCIPAL: Your name is John and you're the local school principal. You are only 24 years old and took on the position having received a teaching training course over 3 years. 520 male and 300 female students attend the school but there are only 19 teachers, all under the age of 30. The school building is in need of repair and you have limited teaching supplies e.g. textbooks, pens, paper etc. Many of the displaced children who attend have missed out on an education or have been taught a different syllabus where they lived.

DELAVNICA 11: Plakat migracije

Cilj: dijaki se preko izdelave plakata ozavestijo o problematiki migracij, vzrokih, posledicah le-teh in tudi o tem, kako lahko pripomorejo k lažji integraciji migrantov.

Oblika dela: individualno (uvodna motivacija), delo v skupinah.

Metode dela: razlaga, razgovor, ustvarjanje.

Učna sredstva in pripomočki:

- video (uvodna motivacija),
- powerpoint predstavitev Migracije,
- šeleshamer (odvisno od števila skupin),
- barvice, pisala, lepilo, škarje.

Čas trajanja: 45 min.

Primerno za: geografija, sociologija, razredna ura.

Predhodna priprava: dijakom lahko predhodno naročimo, naj prinesejo stare revije, reklamne papirje, časopise, da bodo za izdelavo plakata lahko izrezali slike, ki so povezane z migracijami. Lahko natisnemo powerpoint predstavitev o migracijah, ki bo v pomoč pri izdelavi plakata.

Uvodna motivacija: video (Uvodna motivacija, številka 2).
Namenimo kratek čas za pogovor in vprašanja (različne vrste, vzroki, posledice, kaj lahko storimo kot posamezniki za sprejemanje migrantov), ob tem lahko uporabimo powerpoint predstavitev.

Potek:

1. Dijake razdelimo v skupine (3–6), vsaka prejme prazen plakat.
2. Skupine izdelajo plakat na temo migracij in njihove povezave z globalnim razvojem. Plakat tudi poimenujejo.
3. Vsaka skupina izbere dijaka, ki bo na kratko (do 5 stavkov) predstavil izdelek.
4. Sledi širša diskusija o tej temi.

Končne izdelke lahko razstavimo v učilnici ali na šolskih hodnikih.

DELAVNICA 12: Časovni trak Zgodovina migracij

Cilj: dijaki preko povezovanja različnih zgodovinskih dogodkov spoznavajo zgodovino migracij in dogodke, povezane s selitvijo. Spoznajo, da selitve niso nov pojav, ampak so pomembno sooblikovale celotno zgodovino. Ljudje so se od nekdaj selili v skupinah ali individualno v iskanju svobode, bežali pred konflikti in vojnami, pred lakoto in v želji po boljših pogojih za življenje.

Oblika dela: frontalna, skupinska.

Metode dela: delo z besedilom, razvrščanje dogodkov.

Učna sredstva in pripomočki:

- video/foto-govorica (uvodna motivacija),
- delovni list z dogodki (priloga dogodki po zaključenih navodilih za izvedbo te delavnice) .

Čas trajanja: 45 minut.

Primerno za: zgodovina.

Predhodna priprava: po potrebi (glede na število skupin) natisnemo delovne liste in posebej razrežemo vsak posamezen dogodek in vsak datum/letnico.

Uvodna motivacija: foto-govorica (Uvodna motivacija, številka 5)/video (številka 2).

Potek:

1. Dijake razdelimo v skupine, vsaka dobi vse listke z dogodki (npr. pomešane v kuverti) in datume ter jih poveže. Za razporeditev dogodkov imajo 5–10 min časa.
2. Ko končajo, preberemo posamezne letnice. Vsaka skupina pove, kateri dogodek je povezala z letnico in zakaj. Lahko izvedemo tudi kot kviz s točkovanjem pravilnih odgovorov vsake skupine.
3. Sledi diskusija:
   - Pri razvrstitvi katerih dogodkov ste imeli najmanj težav?
   - Pri razvrstitvi katerih dogodkov ste imeli največ težav?
   - Migracije niso nov pojav, ampak so pomembno sooblikovale celotno zgodovino. Ljudje so se od nekdaj selili v skupinah ali individualno v iskanju svobode, bežali pred konflikti in vojnami, pred lakoto in v želji po boljših pogojih za življenje.

Zaključek:

Migracije so povezane s pomembnimi svetovnimi dogodki – revolucijami, vojnami, vzponom in padcem imperijev. Prinašajo precejšnje spremembe – ekonomsko ekspanzijo, nastanek narodov, politične spremembe, pa tudi precejšnje probleme – konflikte, preganjanje in razlaščanje. Migracije so bile v vsej zgodovini pomembne in še danes je tako.

DOGODKI

Homo erectus in Homo sapiens sta se razselila v Evropo in nato še na druge celine.

Začetek razvoja kmetijstva, ki se je širilo tudi s kolonizacijo kmetovalcev. Zaradi kmetijstva je število ljudi naraščalo, najbolj poseljene regije so bile stare civilizacije (Mezopotamija, Egipt, Peru, Mehika). Migracije je spodbujalo iskanje nove zemlje za pridelke in zaviralo dejstvo, da so bili vezani na svojo obdelovalno površino.

Naselitev Slovanov v Vzhodne Alpe.

Vikingi zasedejo Britansko otočje.

Selitev prebivalstva zaradi verskih razlogov z ozemlja današnje Slovenije.

Priseljevanje Uskokov (skupina ljudi, ki se je umikala iz svojih domovanj zaradi prodorov Osmanov).

Eden največjih migracijskih dogodkov v zgodovini človeštva je prisilni transport in trgovina s sužnji. Po ocenah so v Novi svet v štirih stoletjih na silo odpeljali 12 milijonov ljudi, predvsem iz Zahodne Afrike, v manjšem številu pa tudi čez Indijski ocean in Sredozemlje. Okoli 40 milijonov ljudi v obeh Amerikah in na Karibskem otočju je potomcev sužnjev iz Afrike.

V tem obdobju se je v ZDA preselilo več milijonov delavcev iz stagnirajočih gospodarstev in represivnih političnih režimov v Severni, Južni in Vzhodni Evropi.

Odseljevanje Slovencev »s trebuhom za kruhom«, večinoma v Ameriko.

Migracije se še dodatno povečajo. V začetku stoletja so mednarodne delovne migracije dosegle svoj vrhunec s 3 milijoni migrantov letno.

Množično izseljevanje Slovencev s Primorske, ki so bežali pred fašizmom.

Množične prisilne selitve Judov v geta in delavna ter koncentracijska taborišča.

Selitve zaradi političnih vzrokov, umik nasprotnikov nove oblasti. Največ Slovencev je odšlo v Argentino, Severno Ameriko in Avstralijo. Najbolj znana skupnost teh »političnih emigrantov« se je ohranila v Argentini.

Zaradi hitre industrializacije Slovenija postane dežela priseljevanja ljudi iz drugih jugoslovanskih republik.

Obdobje najbolj intenzivne imigracije v vsej slovenski zgodovini. Migranti z območja nekdanje Jugoslavije so po osamosvojitvi Slovenije v večini pridobili slovensko državljanstvo, kar postavlja Slovenijo v sam vrh držav z največjim deležem državljanov, rojenih v tujini. Eden od štirinajstih državljanov Slovenije je imigrant. (Ličanin, 2016)

Resolucija o imigracijski politiki Republike Slovenije (opredeli tri glavne stebre, na katerih temelji politika priseljevanja v Sloveniji: zaščita in pomoč beguncem ter prosilcem za azil, integracija priseljencev v slovensko družbo ter preprečevanje nedovoljenih migracij).

V Slovenijo se zateče nekaj deset tisoč beguncev.

V tujini je študiralo ali delalo okoli 50.000 Slovencev, večinoma v zahodnoevropskih državah.

1,5 milijona let do
5000 pr. n. št.

pred 15.000 leti

6. do 9. st. n. št.

1016

Protireformacija

15. do 17. stoletje

16. do 19. stoletje

konec 19. do začetek
20. stoletja

1880 in 1914

20. stoletje

med 1. in 2. svetovno vojno

2. svetovna vojna

konec 2. svetovne vojne

60. leta 20. stoletja

1970 do 1988

1991

vojna na Hrvaškem in BIH	**2010**

Rešitve

1,5 milijona let do 5000 pr. n. št.	Homo erectus in Homo sapiens sta se razselila v Evropo in nato še na druge celine.
pred 15.000 leti	Začetek razvoja kmetijstva, ki se je širilo tudi s kolonizacijo kmetovalcev. Zaradi kmetijstva je število ljudi naraščalo, najbolj poseljene regije so bile stare civilizacije (Mezopotamija, Egipt, Peru, Mehika). Migracije je spodbujalo iskanje nove zemlje za pridelke in zaviralo dejstvo, da so bili vezani na svojo obdelovalno površino.
6. do 9. st. n. št.	Naselitev Slovanov v Vzhodne Alpe.
1016	Vikingi zasedejo Britansko otočje.
Protireformacija	Selitev prebivalstva zaradi verskih razlogov z ozemlja današnje Slovenije.
15. do 17. stoletje	Priseljevanje Uskokov (skupina ljudi, ki se je umikala iz svojih domovanj zaradi prodorov Osmanov).
16. do 19. stoletje	Eden največjih migracijskih dogodkov v zgodovini človeštva je prisilni transport in trgovina s sužnji. Po ocenah so v Novi svet v štirih stoletjih na silo odpeljali 12 milijonov ljudi, predvsem iz Zahodne Afrike, v manjšem številu pa tudi čez Indijski ocean in Sredozemlje. Okoli 40 milijonov ljudi v obeh Amerikah in na Karibskem otočju je potomcev sužnjev iz Afrike.
konec 19. do začetek 20. stoletja	V tem obdobju se je v ZDA preselilo več milijonov delavcev iz stagnirajočih gospodarstev in represivnih političnih režimov v Severni, Južni in Vzhodni Evropi.
1880 in 1914	Odseljevanje Slovencev »s trebuhom za kruhom«, večinoma v Ameriko.
20. stoletje	Migracije se še dodatno povečajo. V začetku stoletja so mednarodne delovne migracije dosegle svoj vrhunec s 3 milijoni migrantov letno.

med 1. in 2. svetovno vojno	Množično izseljevanje Slovencev s Primorske, ki so bežali pred fašizmom.
2. svetovna vojna	Množične prisilne selitve Judov v geta in delavna ter koncentracijska taborišča.
konec 2. svetovne vojne	Selitve zaradi političnih vzrokov, umik nasprotnikov nove oblasti. Največ Slovencev je odšlo v Argentino, Severno Ameriko in Avstralijo. Najbolj znana skupnost teh »političnih emigrantov« se je ohranila v Argentini.
60. leta 20. stoletja	Zaradi hitre industrializacije Slovenija postane dežela priseljevanja ljudi iz drugih jugoslovanskih republik.
1970 do 1988	Obdobje najbolj intenzivne imigracije v vsej slovenski zgodovini. Migranti z območja nekdanje Jugoslavije so po osamosvojitvi Slovenije v večini pridobili slovensko državljanstvo, kar postavlja Slovenijo v sam vrh držav z največjim deležem državljanov, rojenih v tujini. Eden od štirinajstih državljanov Slovenije je imigrant. (Ličanin, 2016)
1991	Resolucija o imigracijski politiki Republike Slovenije (opredeli tri glavne stebre, na katerih temelji politika priseljevanja v Sloveniji: zaščita in pomoč beguncem ter prosilcem za azil, integracija priseljencev v slovensko družbo ter preprečevanje nedovoljenih migracij).
vojna na Hrvaškem in BIH	V Slovenijo se zateče nekaj deset tisoč beguncev.
2010	V tujini je študiralo ali delalo okoli 50.000 Slovencev, večinoma v zahodnoevropskih državah.

DELAVNICA 13: Trditve

Cilj: dijaki razmišljajo o tem, kako smo ljudje različni, a imamo osnovne potrebe, ki so skupne vsem. Spodbujamo sprejemanje različnosti in empatijo.

Oblike dela: frontalna, individualna.

Metode dela: razgovor.

Učna sredstva in pripomočki:
- trditve.

Čas trajanja: 15–30 min.

Predmet: razredna ura, psihologija. Lahko uporabimo tudi kot uvodno motivacijo.

Uvodna motivacija: ABC-metoda (Uvodna motivacija, številka 1) ali Teater sodelovanja (številka 11).

Potek:

1. Preberemo trditev, če se dijaki strinjajo, vstanejo, če se ne strinjajo, sedijo.

   Prvi sklop trditev (lahko dodamo svoje primere):
   Imam dolge lase.
   Nimam rjavih oči.
   Rad imam sladoled.
   Ne maram športa.
   V letošnjem letu sem bil pri zobozdravniku.
   Želim na študij v tujino.
   Dijake vprašamo, kakšen zaključek lahko potegnemo iz aktivnosti: ljudje smo različni.

   Nadaljujemo z drugim sklopom trditev:
   Potrebujem dom.
   Ne potrebujem izobrazbe.
   Potrebujem zdravje.
   Ne potrebujem družine.
   Potrebujem prijatelje.
   Potrebujem hrano.
   Ne potrebujem varnosti.
   Potrebujem zaposlitev.
   Drugi sklop trditev pokaže dejstvo, četudi smo različni, imamo vsi ljudje potrebe, ki so univerzalne.

2. Sledi vodena diskusija:
   - Kakšna je bila razlika med prvim in drugim sklopom trditev?
   - Kaj se zgodi, ko naše osnovne potrebe niso zadovoljene?
   - Kako lahko to povežemo z migracijami?
   - Zakaj je pomembno/potrebno sprejemanje drugačnosti, sprejemanje migrantov/beguncev?
   - Kako migracije vplivajo na razvoj?

DELAVNICA 14: Sestavimo zgodbo

Cilj: dijaki se spoznajo z zgodbo mlade begunke. Ob izvedbi delavnice spoznajo, da je vsak od nas drugačen, imamo različne poglede na svet, različnost nas bogati. Spodbujamo empatijo, sprejemanje ter kritično razmišljanje.

Metode dela: skupinska.

Oblika dela: razgovor, delo s pisnim virom, ustvarjanje zgodbe.

Učna sredstva in pripomočki:

- Ruthina zgodba (po opisu delavnice),
- pisalo, list papirja.

Čas trajanja: 45 min.

Primerno za: razredna ura, slovenščina, sociologija.

Predhodna priprava: natisnemo zgodbo, ki jo bomo prebrali v razredu.

Potek:

1. Dijake razdelimo v manjše skupine. Vsaka izbere svojega pisatelja.
2. Naštejemo 10 besed oz. besednih zvez (vzete iz zgodbe), na podlagi katerih morajo sestaviti svojo zgodbo. Besede zapišemo na tablo, v zgodbo je potrebno vključiti vse besede.
   Ključne besede oz. besedne zveze so: **Sudan, stvari, konflikt, begunski kamp, voda, denar, hrana, vrtine, pridelek, veselje.**
3. Dijakom damo 10 minut časa, da sestavijo zgodbo in določijo naslov.
4. Skupine preberejo svoje zgodbe.
5. Ko vse skupine zaključijo, preberemo Ruthino zgodbo.
   Ob tem povzamemo, da je vsaka zgodba drugačna, vsak od nas ima drugačen pogled na svet. Različnost nas bogati.

Možnost nadgradnje:

1. Povežemo s cilji trajnostnega razvoja. Najprej lahko predstavimo powerpoint o ciljih, uporabimo foto-govorico ali natisnemo plakat s cilji, da se dijaki seznanijo z njimi. Pogovorimo se, kateri cilji se uresničujejo preko te zgodbe?
2. Predstavimo (naštejemo) cilje in ob vsakem dijake vprašamo, kako ga lahko povežemo z migracijami.
3. Izvedemo kviz o ciljih trajnostnega razvoja in migracije.

ZGODBA: Ruthina zgodba

Sedemletna Ruth se je rodila v Yei na jugu Sudana. Njen oče Malis pravi: »Na jugu Sudana smo imeli življenje. Imeli smo veliko stvari.« Toda, ko sta dva od Ruthinih stricev umrla v konfliktu (vojni), je oče Malis zbežal z Ruth in njenimi tremi brati v Bidi Bidi v Ugandi.

Življenje v begunskem kampu
Vas Bidi Bidi v Ugandi je zaradi konflikta v južnem Sudanu postala velik begunski kamp. Ruthin oče se spominja: »Najprej v kampu nismo imeli vode in drv, tudi hrano je bilo težko dobiti. Življenje je bilo zelo težko.«
V kamp so vsak dan prinašali vodo, vendar so bile zaloge premajhne za vse. Ženske in otroci so stali v čakalni vrsti pred zoro, da zapolnijo posode. Sedaj so izvrtali vrtine in namestili vodne črpalke. Lažje nam je.

Želja po boljšem življenju
Karitas Uganda je dala očetu Malisu semena in orodje. Z denarjem od prodaje prvega pridelka zelenjave po imenu okra je kupil sandale za Ruth in njene brate kakor tudi meso, ribe in paradižnik, da jedo lahko bolj pestro hrano.
Življenje je boljše, kot je bilo, ampak Ruthina družina se veseli dneva, ko se bodo lahko vrnili v južni Sudan.

DELAVNICA 15: Problemsko drevo Migracije

Cilj: dijaki se zavedajo, kaj so migracije, kaj jih povzroča in kakšen je njihov obseg po svetu ter kakšne posledice imajo na življenja ljudi. Razumejo, da so migracije del človeške zgodovine ter se dogajajo povsod po svetu. Dijaki iščejo rešitve za zmanjšanje prisilnih migracij.

Oblika dela: frontalna in skupinska.

Metode dela: razlaga, razgovor, delo s tekstom, metoda problemskega drevesa.

Učna sredstva in pripomočki:

- powerpoint Migracije in razvoj,
- delovni listi problemsko drevo,
- velik trši papir (šeleshamer).

Čas trajanja: 45 min ali več.

Primerno za: razredna ura, geografija, sociologija.

Predhodna priprava: razmnožimo delovne liste (glede na število skupin). Pred izvedbo delavnice dijakom naročimo, naj v časopisih, revijah in na spletnih straneh poiščejo čim več podatkov in dejstev o migracijah in njihovih posledicah.

Uvodna motivacija: kratka 'nevihta možganov' o migracijah. Dijake povprašamo, na kaj pomislijo ob besedah migracije, begunci, dom. Razmišljanja zapišemo na tablo. Lahko si ogledamo tudi video z zgodbo migranta/ke.

Potek:

1. Predstavimo powerpoint Migracije in globalni razvoj.
2. Dijake razdelimo v skupine (4–6 dijakov). Vsaka dobi delovni list, na katerem je narisano neizpolnjeno »problemsko drevo«.
   Na kratko razložimo posamezne dele drevesa in njihove naloge (razlaga ob koncu te delavnice). Skupaj poimenujemo problem (deblo): migracije. Posamezne skupine naj se pogovorijo in izpolnijo ostale dele »problemskega drevesa« (korenine – vzroki in krošnja – posledice), za vsak del naj napišejo čim več značilnosti.
3. Ko dijaki zaključijo, naredimo skupni plakat (narišemo drevo na tablo) in vse ugotovitve posameznih skupin zapišemo nanj. Skupine poročajo po delih (korenine, krošnja). Tako bo na koncu nastalo skupno »problemsko drevo« na temo migracij.
4. Razred skupaj naredi svoje »drevo rešitev«. Dijake vprašamo, kaj bi se moralo spremeniti v družbi in pri posameznikih (glede na »problemsko drevo«), da bi zmanjšali vzroke ter posledice prisilnih migracij. Te spremembe v družbi in pri posameznikih postanejo rešitve problema, posledice sprememb pa so pozitivni učinki (krošnja).

Zaključek:

Ponovimo kratko »nevihto možganov«, razmišljanja zapišemo na tablo in jih primerjamo s tistimi ob začetku ure.

Če boste v stiski s časom, lahko posamezne dele delavnice izpustite in izvedete tisto, kar se vam zdi smiselno in uresničljivo v času, ki ga imate na razpolago.

RAZLAGA »PROBLEMSKEGA DREVESA«
(problem: Migracije)

Deblo drevesa predstavlja osrednji **problem/temo**, o kateri razmišljamo. V našem primeru so to migracije.

Globlje korenine predstavljajo globalne vzroke (probleme), ki prisilijo/vodijo k odločitvi, da posameznik zapusti svoj dom in se preseli (npr. ekonomski in demografski vzroki: reševanje eksistence (skrajna revščina), izboljšanje ekonomskega položaja, prenaseljenost; politični, vojaški in verski razlogi, osebni in družinski vzroki, podnebne spremembe). Dve najmočnejši korenini predstavljata dve različni skupini, ena begunce in druga ostale migrante.

Krošnja predstavlja posledice migracij (neposredne in posredne) na življenja posameznikov in družbe kot celote. Posledice so vidne v državah izvora (t. i. beg možganov in beg rok v luči izseljevanja, pomanjkanje delovne sile idr.). Delavci migranti pa z nakazili svojim družinam v države izvora prispevajo k razvoju njihovih držav. Migranti pomembno prispevajo k razvoju države gostiteljice, se ustalijo, si ustvarijo dom in družino ter si uredijo državljanstvo. Priseljevanje je ključni dejavnik, ki blaži negativne posledice staranja prebivalstva in upadanja deleža delovno aktivne populacije, ob upoštevanju nizke stopnje rodnosti v državah globalnega severa. Tako delavci migranti s plačevanjem davkov pomembno prispevajo v sisteme socialnega varstva, s potrošnjo pa tudi h gospodarskemu razvoju. Pogosto so njihove delavske pravice kršene. Problem je tudi integracija migrantov v družbo držav gostiteljic. Izzivi integracije so tesno povezani s tveganjem revščine in socialne izključenosti. Ženske in otroci sta najbolj ranljivi kategoriji v migracijah. Poleg gospodarskega razvoja migranti pomembno soustvarjajo kulturni, športni in umetniški prostor.

RAZLAGA »DREVESA REŠITEV«

Deblo predstavlja rešitev, v tem primeru zmanjšanje prisilnih migracij.

Globlje korenine predstavljajo spremembe, ki bi se morale zgoditi v družbi kot celoti (v posameznih državah in na kontinentih), da bi zmanjšale vzroke, ki povzročajo prisilne migracije (npr. politične in gospodarske rešitve).

Plitvejše korenine predstavljajo spremembe, ki jih lahko naredimo posamezniki, predvsem na področju sprejemanja.

Krošnja predstavlja pozitivne učinke sprememb, ki smo jih predlagali kot rešitve.

DELAVNICA 16: Na vlaku

Cilj: dijaki razmišljajo o stereotipih in vplivu, ki jih imajo na posameznika in skupnost.

Oblika dela: individualna (uvodna motivacija), delo v skupinah.

Metode dela: razgovor.

Učna sredstva in pripomočki:

- listi s črkami (uvodna motivacija),
- delovni listi s primeri različnih oseb (priloga po navodilih za izvedbo delavnice).

Čas trajanja: 45 min.

Primerno za: razredna ura, sociologija, psihologija.

Predhodna priprava: natisnemo liste s primeri, ki jih razdelimo med aktivnostjo.

Uvodna motivacija: ABC-metoda (Uvodna motivacija, številka 1).

Potek:

1. Dijake razdelimo v skupine (4–5 udeležencev).
2. Preberemo uvod:
   »Ste na vlaku, vaše potovanje bo trajalo en dan. Imate še en prost sedež, na naslednji postaji vstopijo novi potniki. Koga bi ali ne bi sprejeli medse?«
3. Vsaka skupina prejme seznam oseb, ki se jim želijo pridružiti na vlaku. Imajo 5 oziroma 10 minut časa, da skupaj odgovorijo na vprašanja.
   - Koga bi z veseljem sprejeli medse? Zakaj?
   - Komu bi se skušali izogniti? Zakaj?
   Vsaka skupina naj izbere/obkroži na delovnem listu 3 osebe, ki bi jih z veseljem sprejeli medse vsi člani, ter 3 osebe, ki jih ne bi želeli imeti ob sebi na vlaku.
4. Skupine predstavijo svoje odgovore.

Zaključek:

Diskusija o odločitvah, ki so jih izbrali dijaki in dijakinje. Kako bi se vsak izmed nas počutil, če nekdo ne bi želel, da prisedemo k njemu na vlak. Pogovorimo se o tem, kaj so stereotipi ter predsodki in kakšne posledice lahko imajo na življenja ljudi (vodijo do nestrpnosti in diskriminacije) in na širšo družbeno strukturo (neizkoriščen potencial). Poseben poudarek namenimo migracijam: koliko ljudi, ki ste jih izbrali iz seznama, je migrantov, ali ste delali razlike med posameznimi migranti ter tudi o tem, kakšen potencial imajo migranti za našo družbo (s svojim delom in plačevanjem davkov prispevajo k razvoju naših držav, bogatijo našo gastronomijo, kulturo in šport itd.).

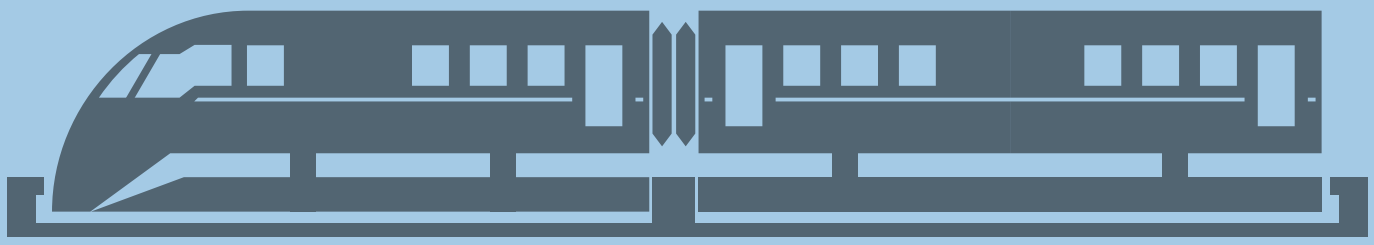

Rom

Afričan iz Somalije, ki beži v Evropo

duhovnik

Pripadnik Hare Krišna

muslimanska ženska v burki

skinhead iz Anglije

gej

ukrajinska prostituka

šestnajstletnica

gradbeni delavec iz BIH

nekdanji zapornik

Albanka z majhnim otrokom

ruski poslovnež

študent iz Prekmurja

Švedinja, zaposlena v Sloveniji

ženska z otrokom

Slovenec na poti v Belgijo

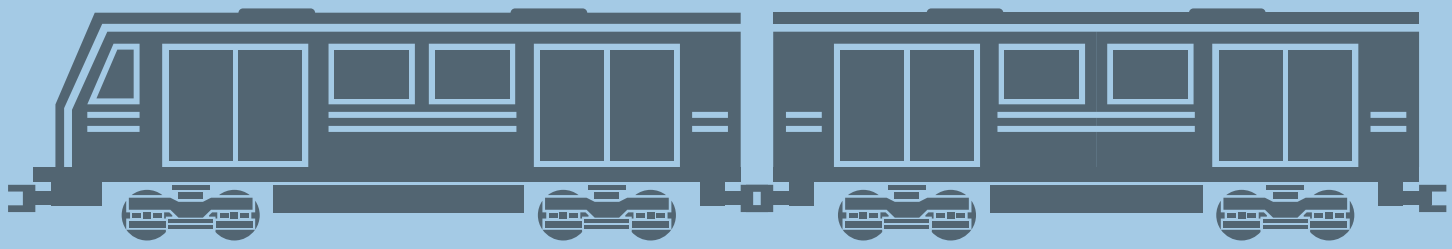

DELAVNICA 17: Globalna dejstva

Cilj: dijake seznanimo s statističnimi podatki, povezanimi z globalnim razvojem in migracijami. Zavedo se, da na svetu ogromno ljudi živi v pomanjkanju ter izjemno slabih razmerah. Z aktivnostjo želimo spodbuditi dijake k razmišljanju o tem, kako lahko prispevamo k bolj pravični družbi ter spodbujamo empatijo in sprejemanje različnosti.

Oblika dela: skupinska, individualna.

Metode dela: razgovor, delo s pisnimi viri.

Učna sredstva in pripomočki:

- Predvidevanja 2030 (uvodna motivacija),
- kartice Globalna dejstva (priloga, po navodilih za aktivnost),
- globalna dejstva z dodatno razlago (za profesorja kot pomoč pri vodenju razgovora, priloga po navodilih za izvedbo delavnice).

Čas trajanja: 45 min.

Primerno za: razredna ura, geografija.

Predhodna priprava: natisnemo, razmnožimo in razrežemo kartice Globalna dejstva v 2019 (glede na število skupin).

Uvodna motivacija: Predvidevanja 2030 (Uvodna motivacija, številka 7).

Potek:

1. Dijaki se posedejo v krog. Na tla položimo premešane kartice Globalna dejstva.
2. Preverimo, če dijaki razumejo vse izraze.
3. Dijake razdelimo v skupine (4–5 dijakov), vsaka dobi svoj set kartic. Na voljo imajo 5 do 10 minut, da povežejo kartice (številke z opisi).
4. Vsaka skupina predstavi svoje ugotovitve, povemo, katere so pravilne. Ob pravilni povezavi se z dijaki pogovorimo o statistiki na kartici (kakšen je vaš odziv, počutje, vas je presenetilo, kako bi lahko izboljšali situacijo, idr.).
5. Ko so vse kartice pravilno povezane, se dijaki postavijo k statistiki, ki jih je najbolj presenetila.

Zaključek:

Pogovor o ciljih trajnostnega razvoja. Ob tem lahko uporabimo tudi powerpoint ali foto-govorico o ciljih.

Možna nadgradnja: Dijaki so razdeljeni v dve skupini, vsaka skupina določi po enega prostovoljca, ki bo skušal povezati številko s pravilno kartico (člani se lahko tudi menjajo, vsak poveže eno številko z dejstvom). Prostovoljca iz obeh skupin imata 20 sekund časa, da povežeta številko s pravilnim opisom. Ekipa jima lahko pomaga. Po pretečenem času povemo, če je kateri dijak pravilno povezal kartici. V tem primeru dobi njegova skupina točko. Ob vsaki kartici vodimo pogovor z dijaki.

GLOBALNA DEJSTVA

ljudi živi z manj kot 1,50 EUR na dan

otrok umre pred petim rojstnim dnem

otrok nima možnosti obiskovanja osnovne šole

ljudi brez dostopa do pitne vode

ljudi brez dostopa do hišnih sanitarij

ljudi brez dostopa do elektrike

ljudi je lačnih

ljudi prisiljenih zapustiti domovanja zaradi konfliktov/preganjanja in lakote

notranje razseljenih ljudi

beguncev na svetu

ljudi prisiljenih zapustiti
svoj dom dnevno

beguncev v Turčiji

beguncev v Nemčiji

oseb s priznanim statusom
mednarodne zaščite
v Sloveniji

Slovencev v tujini (2017)

prebivalcev na svetu

Slovencev

ciljev trajnostnega razvoja

GLOBALNA DEJSTVA

735 milijonov

5,4 milijona

59 milijonov

785 milijonov

2 milijardi

840 milijonov

821 milijonov

70,8 milijona

41,3 milijona

25,9 milijona

37.000

3,7 milijona

1,1 milijona

manj kot 1.000

143.500

7,7 milijarde

2 milijona

17

Globalna dejstva z dodatno razlago, za profesorje

735 milijonov	ljudi živi z manj kot 1,50 EUR na dan Ekstremna revščina se je od leta 1990 zmanjšala za več kot milijardo. Še vedno pa okoli 413 milijonov ljudi živi v ekstremni revščini v podsaharski Afriki. Kar 46 % predstavljajo otroci, mlajši od 14 let.
5,4 milijona	otrok umre pred petim rojstnim dnem To pomeni, da na dan umre okoli 15.000 otrok. Skoraj polovica (2,5 milijona) umre v prvem mesecu življenja.
59 milijonov	otrok nima možnosti obiskovanja osnovne šole Še leta 2000 je bilo število 100 milijonov (starih med 6 in 11 let). 22 milijonov otrok (35 %) živi na konfliktnih/vojnih območjih.
785 milijonov	ljudi brez dostopa do pitne vode To pomeni, da so od čiste, pitne vode oddaljeni več kot 30 minut. Od leta 1990 je 2,6 milijarde ljudi dobilo dostop do pitne vode. Družina na podeželju Afrike preživi z 20 litri vode na dan. Voda ni razporejena enakomerno, v veliko krajih sveta je primanjkuje. Ljudje v Afriki, še posebej ženske in dekleta, prehodijo vsak dan več kilometrov, da pridejo do prvega vodnjaka in domov prinesejo kantico vode.
2 milijardi	ljudi brez dostopa do hišnih sanitarij Več ljudi ima mobilni telefon kot domače sanitarije. Okoli 3 milijarde ljudi si doma ne more umiti rok.
840 milijonov	ljudi brez dostopa do elektrike Vsak deseti človek nima dostopa do elektrike. 87 % teh ljudi živi na podeželju. 3 milijarde ljudi nima dostopa do čistih objektov za kuhanje (devetkratnik prebivalstva ZDA).
821 milijonov	ljudi je lačnih Največ lačnih živi v Aziji (520 milijonov), sledi Afrika z 243 milijoni. V Latinski Ameriki in na Karibih za lakoto trpi 42 milijonov ljudi. V Afriki je lačen vsak peti, v Aziji približno vsak deseti posameznik.
70,8 milijona	ljudi prisiljenih zapustiti domovanja zaradi konfliktov/preganjanja in lakote Ljudi ne silijo v beg samo vojne, konflikti in druga preganjanja, temveč tudi posledice skrajne revščine in podnebnih sprememb, ki povzročajo lakoto in nezmožnost dostojnega življenja.
41,3 milijona	notranje razseljenih ljudi To so osebe, ki so prisiljene zapustiti domove, a ostanejo na območju svoje države.
25,9 milijona	beguncev na svetu 20. stoletje imenujemo tudi stoletje beguncev. Po ocenah je moralo svojo domovino od leta 1900 zapustiti več kot 250 milijonov ljudi. Do konca druge svetovne vojne so bili begunski tokovi skoncentrirani v največji meri na Evropo, po vojni pa kar 85–90 % na tretji svet.
37.000	ljudi prisiljenih zapustiti svoj dom dnevno

3,7 milijona	beguncev v Turčiji Med tistimi, ki zapustijo svojo državo, jih večina ostane v sosednjih državah. Okoli 80 % beguncev živi v državah, ki mejijo na države njihovega izvora.
1,1 milijona	beguncev v Nemčiji Nemčija gosti največ beguncev med zahodnimi državami.
manj kot 1.000	oseb s priznanim statusom mednarodne zaščite v Sloveniji
143.500	Slovencev v tujini (2017) Od tega 66 % v državah EU (Nemčija 27,8 %, Avstrija in Hrvaška po okoli 13 %). Izven držav članic EU je največ slovenskih izseljencev v Srbiji (8 %), Kanadi, ZDA in Avstraliji (med 6,7 in 6,2 % v vsaki državi). Večina slovenskih izseljencev je zapustila državo zaradi zaposlitve. 41 % izseljencev je bilo imelo zaključeno srednješolsko izobrazbo. V zadnjih letih je mogoče opaziti porast izseljevanja med prebivalci s terciarnim izobraževanjem.
7,7 milijarde	prebivalcev na svetu 84 % svetovne populacije živi v državah globalnega juga.
2 milijona	Slovencev
17	ciljev trajnostnega razvoja 17 ciljev iz Agende 2030. Z njimi se poudarja pomembnost skladnega ekonomskega, socialnega in okoljskega razvoja. Postavljajo nove temelje pri naslavljanju neenakosti, gospodarske rasti, dostojnih delovnih mest, izzivov mest in naselij, industrializacije, energije, podnebnih sprememb, trajnostne potrošnje in proizvodnje ter miru in pravičnosti. Potrebno jih je uresničiti tako v državah globalnega juga in severa do leta 2030.

DELAVNICA 18: Sprejemanje v Sloveniji

Cilj: dijake seznanimo s statističnimi podatki o migracijah v Sloveniji. Preko igre vlog se dijaki vživijo v situacijo ljudi, ki so bili primorani zapustiti svojo državo ter razmišljajo o tem, kako jih novo okolje sprejme. Spodbujamo empatijo, solidarnost in sprejemanje.

Oblika dela: individualna, skupinska.

Metode dela: razgovor, igra vlog.

Učna sredstva in pripomočki:

- dejstva (uvodna motivacija; odgovori in obrazložitev po navodilih za izvedbo delavnice),
- listi z zgodbami migrantov z navodili za dijake (priloženi po navodilih za izvedbo delavnice).

Čas trajanja: 45 minut.

Primerno za: razredna ura, sociologija.

Predhodna priprava: natisnemo liste z zgodbami. Na voljo so 3 zgodbe.

Uvodna motivacija: Drži/ne drži (Uvodna motivacija, številka 12).

Potek:

1. Dijake razdelimo v skupine. Vsaka dobi list z zgodbo in navodilom, več skupin lahko prejme isto zgodbo. V tem primeru se vsaka skupina pripravi na eno nalogo. Na voljo imajo nekaj minut, da preberejo navodila, odgovorijo na vprašanje in se pripravijo, da bodo zaigrali zgodbo (razdelijo vloge).
2. Vsaka skupina zaigra zgodbo pred sošolci. Po koncu gledalci opišejo zgodbo, ki so jo sošolci odigrali. Igralci naj povedo, kako so se počutili ob vživljanju v vloge. Spodbujamo diskusijo po vsaki zgodbi: ali se strinjate, da bi se zgodba tako odvila, kaj bi vi spremenili in zakaj.

Možna nadgradnja: po izvedbi delavnice prosimo dijake, da svoja razmišljanja in občutke, ki so jih doživljali ob vživljanju (»igranju vlog«), zapišejo.

ZGODBA 1

Ruthina zgodba

Sedemletna Ruth se je rodila v Yei na jugu Sudana. Njen oče Malis pravi: »Na jugu Sudana smo imeli življenje. Imeli smo veliko stvari. Toda, ko sta dva od Ruthinih stricev umrla v vojni, smo s štirimi otroki zbežali v Bidi Bidi v Ugandi.«

Življenje v begunskem kampu

Vas Bidi Bidi v Ugandi je zaradi konflikta v južnem Sudanu postala velik begunski kamp. Ruthin oče se spominja: »Najprej v kampu nismo imeli vode in drv, tudi hrano je bilo težko dobiti. Življenje je bilo zelo težko. V kamp so vsak dan prinašali vodo, vendar so bile zaloge premajhne za vse. Ženske in otroci so vstajali pred zoro in v vrsti čakali, da zapolnijo posode. Sedaj so izvrtali vrtine in namestili vodne črpalke. Lažje nam je.«

Želja po boljšem življenju

Karitas Uganda je dala očetu Malisu semena in orodje. Z denarjem od prodaje prvega pridelka zelenjave po imenu okra je kupil sandale za Ruth in njene brate, pa tudi meso, ribe in paradižnik, da lahko jedo bolj pestro hrano. Življenje je boljše, kot je bilo, ampak Ruthina družina upa, da se bodo lahko vrnili domov v južni Sudan.

NALOGE:

1. Zaigrajte Ruthino zgodbo.
2. Predstavljajte si, da se Ruth z družinskimi člani ne znajde v begunskem kampu v Ugandi, ampak v azilnem centru v Sloveniji in pride na poletno šolo, kjer vi sodelujete kot prostovoljci. Zaigrajte, kako se to zgodi in kako jo vi kot prostovoljci in drugi otroci – udeleženci tabora kot temnopolto deklico sprejmete (lahko pozitivno, negativno ali oboje).

ZGODBA 2

Dainerjeva zgodba

Dainer, ki ima 8 let, živi v Venezueli v Južni Ameriki. Zaradi političnih nemirov in naraščajoče revščine vedno več ljudi beži v begunske kampe v sosednjo Kolumbijo.

Večletna kriza je razlog, da v državi ni uvoza in je izjemno težko kupiti hrano ter druge potrebščine v trgovinah, police so prazne. V lekarnah primanjkuje zdravil. Tisti, ki še vztrajajo v Venezueli, dnevno prečkajo mejo s Kolumbijo, da bi našli hrano in zdravila.

Dainerjev oče Danny je izgubil službo kot voznik avtobusa. Vsak dan vstane ob 4.30, da bi prečkal mejo in našel hrano. Zraven kupi še druge dobrine za prodajo, da lahko nekaj zasluži. Včasih ga spremlja tudi Dainer. Pomaga jim tudi Karitas Kolumbija, ki jim nudi topel obrok, vendar so vrste dolge in več ur čakajo na hrano.

NALOGE:

1. Zaigrajte Danierjevo zgodbo pred sošolci.
2. Danier skupaj z družino pribeži v Slovenijo. Ne zna niti besedice slovensko. Srečate ga v mladinskem centru, kamor pride po pomoč. Kako bi odreagirali v taki situaciji, kako bi ga vključili v skupino? Zaigrajte.

ZGODBA 3

Alisova zgodba

Alis, ki ima danes 15 let, je skupaj z družino, mamo, očetom, bratom in sestrama, pred sedmimi leti iz Bosne in Hercegovine prišel v Slovenijo, ker sta oba starša v domovini brez službe. Država ima veliko ekonomskih in političnih problemov, zato revščina v Bosni in Hercegovini narašča. V Slovenijo so prišli v želji po boljšem življenju. Oče je takoj dobil službo v tovarni, ki predeluje železovo rudo na Jesenicah, mama pa je po nekaj letih dobila delo kot čistilka v šoli. Še danes živijo zelo skromno, čeprav se starša s svojim delom na vso moč trudita, da bi zaslužila za bolj dostojno življenje družinskih članov. Alisu je bilo na začetku zelo težko v šoli, ker ni znal jezika, danes pa mu gre že mnogo bolje. Pridobil si je nekaj novih prijateljev v Sloveniji.

NALOGE:

1. Zaigrajte Alisovo zgodbo pred sošolci.
2. Alis pride v vašo šolo. Nekaj dijakov se norčuje iz njega, ker prihaja iz druge države, nekateri pa so sočutni. Kako bi vi odreagirali v takem primeru? Zaigrajte celotno situacijo.

DELAVNICA 19: Debata

Cilj: z interaktivno in dinamično metodo spodbudimo dijake, da pridobljeno znanje uporabijo pri samostojnem raziskovanju obravnavane problematike. Dijaki razvijajo kritično razmišljanje in argumentiranje. Pojasnjujejo mnenja in stališča z navajanjem argumentov ter protiargumentov. Osvetljujejo probleme z različnih vidikov.

Oblike dela: frontalna, individualna, skupinska.

Metode dela: debata.

Učna sredstva in pripomočki:

- 2 paketa z materiali: foto-govorica, natisnjena powerpoint predstavitev, natisnjen pdf dokument mobilne razstave Cilji trajnostnega razvoja, publikacija Naš skupni dom.

Čas trajanja: 2–3 šolske ure.

Predmet: razredna ura, slovenščina, sociologija, geografija, medpredmetno povezovanje (zahteva visoko stopnjo predznanja in vnaprejšnje priprave).

Predhodna priprava:

1. in 2. šolska ura (odvisno od časa): predstavitev oblike debate kot metode dela (1. ura) ter predstavitev vsebine, o kateri se bo debatiralo (2. ura, lahko združeno v eno).

Potek debate:

1. Dijaki izžrebajo, v kateri od dveh skupin bodo.
   Predstavimo osnovno trditev in določimo, katera od dveh skupin bo trditev zagovarjala in katera zavračala. Obe skupini dobita isti paket z materiali (PPT-predstavitev, cilji trajnostnega razvoja …).

<u>Za debato izberemo eno izmed dveh trditev:</u>
a) Cilji trajnostnega razvoja: Cilji trajnostnega razvoja so do leta 2030 dosegljivi.
b) Migracije: Preden se posvetimo migrantom, moramo poskrbeti za Slovence.

2. Skupinama damo dovolj časa, da se pripravita (ena je zagovorniška ekipa, druga je nasprotniška). Vsaka skupina določi 3 govorce in njihov vrstni red. Posebej se določi sodniško ekipo: po 4 dijake iz vsake skupine (4 dijaki iz zagovorniške skupine, 4 iz nasprotniške) ter profesor.
3. Pripravimo učilnico za debato, določimo govorniški oder in sedišča za govorce ter sodnike. Ostali dijaki sodelujejo kot publika, zapisujejo potek, argumente in protiargumente.
4. Izvedba debate (v nadaljevanju pojasnjen potek).
5. Po zaključeni debati se sodniki javno posvetujejo ter glasujejo o zmagovalcu.

Zaključek:

Pogovor o doživetem (Kako so se počutili ob debati? Kaj se jim je zdelo težko, kaj preprosto?).

Možna nadgradnja: Vsak dijak doma napiše poročilo o debati.

Navodila in potek debate

Debata je aktivnost, ki jo določa argumentirana in organizirana izmenjava mnenj različnih strani (»za« in »proti«). V debati sta 2 strani, ena, ki trditev zagovarja, in druga, ki jo zavrača. Vsaka stran ima na voljo enako časa in vsako zastopajo 3 dijaki. Prvi dijak predstavi stališča svoje skupine. Obe skupini zavračata argumente nasprotne strani, vzpostavi se točka spora, kar je bistvo debate. Debaterji natančno analizirajo argumente nasprotne strani, iščejo napake v sklepanju, predstavljajo drugačne podatke, uporabljajo različne tehnike argumentacije in logike. Vsaka ekipa zavrne argumente nasprotne strani in popravi škodo, ki jo je nasprotna ekipa storila z zavračanjem njihovih argumentov. Sodniška ekipa določi zmagovalca.

Potek:

Zagovorniška skupina

1. govorec:

- predstavi stališče svoje skupine do debatne trditve in cilj (kakšno je stališče skupine in zakaj ga bodo zagovarjali),
- predstavi argumente zagovorniške skupine.

Nasprotniška skupina

1. govorec:

- predstavi stališče svoje skupine do debatne trditve in cilj,
- sprejme ali zavrača definicije ključnih pojmov debatne trditve,
- predstavi argumente nasprotniške skupine.

Zagovorniška skupina

2. govorec:

- ponovno predstavi argumente svoje skupine in z dodatno podporo poveča njihovo moč,
- zavrne argumente nasprotniške skupine.

Nasprotniška skupina

2. govorec:

- ponovno predstavi argumente svoje skupine in z dodatno podporo poveča njihovo moč,
- zavrne argumente zagovorniške skupine.

Zagovorniška skupina

3. govorec:

- povzame debato: argumente in protiargumente,
- izpostavi najmočnejše dele argumentacije svoje skupine in izpostavi šibkosti nasprotniške argumentacije,
- zaključi zagovor zagovorniškega stališča.

Nasprotniška skupina

3. govorec:

- povzame debato: argumente in protiargumente,
- izpostavi najmočnejše dele argumentacije svoje skupine in izpostavi šibkosti zagovorniške argumentacije,
- zaključi zagovor nasprotniškega stališča.

DELAVNICA 20: Cilji trajnostnega razvoja in migracije

Cilj: dijaki se spoznajo s cilji trajnostnega razvoja in jih povežejo z migracijami. Razumejo pomen globalnega trajnostnega razvoja in razmišljajo, kako lahko posameznik pripomore k uresničevanju ciljev.

Oblike dela: frontalna, delo v dvojicah (če je dijakov 32)/delo v skupinah (manj kot 32 dijakov), individualna (uvodna motivacija).

Metode dela: razlaga, delo s slikovnim gradivom, razgovor.

Učna sredstva in pripomočki:

- foto-govorica (če uporabimo pri uvodni motivaciji),
- powerpoint Cilji trajnostnega razvoja in migracije.

Čas trajanja: 45 min.

Predmet: razredna ura, geografija, sociologija.

Uvodna motivacija: Predvidevanja 2030 (Uvodna motivacija, številka 7), Foto-govorica (številka 5) ali Pantomima (številka 8).

Potek:

1. Dijakom predstavimo cilje trajnostnega razvoja.
   Izrecno sklicevanje na migracije in razvoj je zapisano v podcilju 10.7: »Omogočiti urejene, varne, zakonite in odgovorne migracije ter mobilnost ljudi, tudi z izvajanjem načrtovanih in dobro upravljanih migracijskih politik«.
   Na migrante, begunce, migracije in/ali razmere, ki silijo v migracije, se nanaša več kot 44 podciljev v 16 od 17 ciljev trajnostnega razvoja.
2. Dijake razdelimo v dvojice/skupine, vsak par dobi en cilj foto-govorice/vsaki skupini razdelimo večje število foto-listov s cilji, tako, da so obravnavani vsi. Naloga para/skupine je najti povezavo med ciljem/cilji in migracijami.
3. Vsak par/skupina na kratko predstavi ugotovitve.

Zaključek:

Sledi diskusija:

- pomen migracij pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja,
- empatija in sprejemanje,
- ali mislite, da so cilji uresničljivi do leta 2030 (kateri najlažje in najtežje uresničljivi),
- kako lahko posameznik pripomore k uresničenju ciljev trajnostnega razvoja.

DELAVNICA 21: ABC-kviz Cilji trajnostnega razvoja

Cilj: dijaki se spoznajo s cilji trajnostnega razvoja. Poznajo 17 ciljev ter se zavedajo, zakaj jih je potrebno doseči, kakšne so posledice na življenja ljudi po svetu, posebej državah globalnega juga.

Oblika dela: individualna in skupinska.

Metode dela: prikazovanje, razgovor.

Učna sredstva in pripomočki:

- foto-govorica o ciljih trajnostnega razvoja (uvodna motivacija),
- trije A4 listi z napisanimi črkami A, B, C (ena črka na enem listu),
- interaktivni kviz o ciljih trajnostnega razvoja.

Čas trajanja: 45 min.

Primerno za: geografija, sociologija, razredna ura.

Predhodna priprava: pripravimo 3 liste z napisanimi črkami A, B, C.

Uvodna motivacija: uporabimo foto-govorico. Fotografije razporedimo po tleh, dijakom damo nekaj minut časa, da si jih ogledajo in preberejo besedilo na drugi strani. Povemo, da bo sledil kviz na podlagi teh fotografij.

Potek:

1. Na tla položimo ali na različne stene v učilnici nalepimo 3 liste (najmanj velikosti A4) z napisanimi črkami A, B, C.
2. Profesor vodi kviz. Preberemo vprašanje in ponudimo 3 različne odgovore, od katerih je le en pravilen. Kviz naj bo predvajan na platnu.
3. Pri vsakem vprašanju se dijaki postavijo k črki, za katero menijo, da predstavlja pravilen odgovor.
4. Skupina z istim odgovorom svojo trditev utemelji.
5. Dijaki, ki so se postavili k pravilni črki, dobijo točko.
6. Zmagovalec je tisti, ki zbere največ točk.

Zaključek:

Voden razgovor o ciljih trajnostnega razvoja:

- Ali menite, da so cilji uresničljivi?
- Kaj mora narediti mednarodna skupnost za dosego ciljev?
- Kaj lahko naredimo mi kot posamezniki?

DELAVNICA 22: Cilji trajnostnega razvoja

Cilji: dijaki se spoznajo s cilji trajnostnega razvoja. Poznajo 17 ciljev ter se zavedajo, zakaj jih je potrebno doseči, kakšne so njihove posledice na življenja ljudi po svetu, posebej v državah globalnega juga.

Oblike dela: frontalna, individualna.

Metode dela: metoda dela z video vsebino oz. metoda foto-govorice (uvodna motivacija), razlage in projekcije, razgovora.

Učna sredstva in pripomočki:

- video/foto-govorica o ciljih trajnostnega razvoja (uvodna motivacija),
- powerpoint Cilji trajnostnega razvoja,
- listki s pantomimo ali Predvidevanja 2030.

Čas trajanja: 45 min.

Primerno za: geografija, slovenščina, sociologija.

Uvodna motivacija: video (Uvodna motivacija, številka 2)/foto-govorica (številka 5).

Možnost a) Pantomima (str. 29)

Zaključek:

Diskusija

- Ali mislite, da bodo cilji uresničeni do leta 2030?
- Katere cilje bo najlažje in katere najtežje uresničiti?
- Kako lahko mi kot posamezniki pripomoremo k uresničitvi ciljev?

Možnost nadgradnje: dijaki lahko uporabljajo pantomimo ali besede/besedne zveze narišejo.

Možnost b) Predvidevanja 2030 (str. 23)

Zaključek:

Diskusija

- Ali mislite, da bodo cilji uresničeni do leta 2030?
- Katere cilje bo najlažje in katere najtežje uresničiti?
- Kako so se naša predvidevanja o prihodnosti razlikovala od ciljev trajnostnega razvoja?
- Kako lahko mi kot posamezniki pripomoremo k uresničitvi ciljev? Kako lahko pripomorejo države, skupnosti?

DELAVNICA 23: Porazdelitev banane (banana split)

Cilji: dijaki bodo raziskali pot banan od pridelave do sadne solate in odkrili pomen pravične trgovine in pravičnosti na tej poti. Skozi igro vlog se bodo pogajali o tem, kako je cena banane porazdeljena po dobavni verigi ter razpravljali o pravičnosti. V drugem delu bodo prevzeli vloge za razpravo o možnostih prehoda k pravični trgovini.

Oblike dela: individualna, skupinska.

Metode dela: metoda razgovora, metoda igre vlog.

Učna sredstva in pripomočki:

- kartice z vlogami,
- diagram Porazdelitev banane na formatu A3.

Čas trajanja: 1–2 šolski uri.

Primerno za: geografija, sociologija, razredna ura.

Predhodna priprava: natisnemo in izrežemo kartice z vlogami na straneh (tiskajte enostransko). Natisnemo diagram Porazdelitev banane (str. 4) na format A3.

Uvodna motivacija: voden razgovor.

Ali ste že kdaj opazili nalepko Fairtrade na bananah? Te imajo za seboj zelo zanimivo zgodbo. V Združenem kraljestvu se vsak dan poje 13 milijonov banan. Ker veletrgovci želijo, da kupci kupujejo banane pri njih, jim znižajo ceno, kolikor je mogoče. To je sicer dobro za kupce, vendar lahko bistveno oteži življenje delavcev in kmetov na plantažah banan. Poglejmo si, kako je resnična cena banane porazdeljena in kako lahko s prispevanjem k pravičnim bananam postanemo dobri globalni sosedi.

Potek:

Prvi del: Porazdelitev banane

1. Pokažemo diagram Porazdelitev banane. Dijake razdelimo v pet skupin, vsaka ima eno vlogo in jim razložimo, da je vsaka skupina pomemben del v postopku pridelave banan. Razdelimo kartice z vlogami za prvi krog in damo dijakom na voljo nekaj minut časa, da jih preberejo.
2. Porazdelitev cene: pokažemo diagram in dijakom povemo, da ena banana, ki ni iz pravične trgovine, stane 15 centov, kar je treba razdeliti med pet skupin. Vsaka skupina naj se odloči, kakšen bi moral biti njihov delež. Na voljo imajo nekaj minut časa, da pripravijo svoje argumente.
3. Ponudba: vsaka skupina pove, koliko si zasluži in zakaj. Zabeležimo zneske na diagram Porazdelitev banane, pri čemer pustimo prostor za dejanske številke. Skupni znesek je običajno precej višji kot 15 centov.
4. V diagram dodamo številke iz resničnega življenja. Sledi razprava:
   - Ali je porazdelitev denarja pravična?
   - Zakaj je po vašem mnenju denar od banan porazdeljen tako?
   - Kdo v tej verigi največ izgubi?

Razpravljamo o tem, zakaj so banane v trgovinah tako poceni – od 15 pa do 11 centov na kos (domača jabolka običajno stanejo 20 centov, pa jih ni treba pripeljati od tako daleč). Pojasnimo, da supermarketi tekmujejo med seboj v postavljanju čim nižje cene zares priljubljenih izdelkov, kot so banane. V to se spuščajo, četudi gredo pri tem v minus, samo da pritegnejo kupce (»prodaja pod ceno«).

- Zakaj bi supermarketi prodajali banane po nižji ceni, kot so plačali zanje?
- Kako po vašem mnenju nadoknadijo izgubo?
- Kaj pomenijo nizke cene za kmete in delavce na plantažah banan? Kaj pa kupci?

Porazdelitev banane

Delavec na plantaži banan	**0,5 centa**
Lastnik plantaže	**2,5 centa**
Ladjar	**2 centa**
Uvoznik in zorilnica	**3,5 centa**
Supermarket	**6,5 centa**
SKUPAJ	**15 centov***

Drugi del: Prispevanje k pravičnim bananam

1. Pojasnimo, da bodo dijaki v nadaljevanju razpravljali o možnostih uvedbe standardov pravične trgovine na Danielovi plantaži banan.
2. Razdelimo kartice z vlogami za drugi krog. Dijaki imajo nekaj minut časa, da si preberejo nove zgodbe in pripravijo svoje argumente. Tisti z vlogami »nisem prepričan/a« se lahko odločijo, kako bodo nadaljevali, ali pa s tem počakajo do razprave. Ladjar Frank je postal kupec/oče (cena prevoza ostaja enaka, ne glede na to, ali so banane del pravične trgovine ali ne).
3. Skupine predstavijo svoje argumente in opravijo krog pogajanj glede prehoda k pravični trgovini. Ali je to v interesu vseh? Različne skupine lahko v razpravo vključimo na različnih točkah (odvisno od poteka razprave) – delavec in kupec lahko na primer poskušata k spremembi spodbuditi druge.
4. Sledi razprava, iztočnice:

- Če se je razred odločil za prehod k pravični trgovini; koga je bilo najteže prepričati?
- Če se skupine ne morejo poenotiti; koliko skupnega ima to z resničnim življenjem?
- Zakaj je pravična trgovina boljša izbira?
- Kako izbira kupec Frank pri porabi svojega denarja in kaj v tem kontekstu pomeni biti globalni sosed?
- Katere druge izdelke iz pravične trgovine še lahko kupimo?
- Pogovorimo se tudi o tem, ali bi bilo manj ljudi prisiljenih zapustiti svoj dom, če bi dobili pravično plačilo za svoje delo in bi s tem lahko dostojno preživeli svojo družino.

DELAVNICA 24: Razpravljalni esej

Cilji: dijaki se spoznajo in kritično razmišljajo o migracijah v povezavi z globalnim razvojem. Namen delavnice je spodbuditi razmišljanje in povečati ozaveščenost mladih o pozitivnih učinkih migracij ter jih povezati z globalnim razvojem. S svojimi prispevki pripomorejo k sprejemanju drugačnosti in grajenju vključujoče družbe.

Oblike dela: frontalna, individualna.

Metode dela: metoda dela z video vsebino oz. metoda foto-govorice (uvodna motivacija), razlaga, razgovor, samostojno pisanje.

Učna sredstva in pripomočki:

- video/foto-govorica Prisilne migracije (uvodna motivacija),
- powerpoint Migracije in razvoj.

Čas trajanja: 1–2 šolski uri.

Primerno za: slovenščina, angleščina (v tem primeru dijaki napišejo esej v angleškem jeziku).

Uvodna motivacija: video (Uvodna motivacija, številka 2)/foto-govorica Prisilne migracije (številka 5).

Potek:

1. Predstavimo powerpoint Migracije in razvoj.
2. Sledi krajši razgovor, pri katerem preverimo, ali dijaki razumejo obravnavano snov (kaj so migracije, kakšni so vzroki zanje, kako vplivajo na družbo in razvoj države izvora ter države gostiteljice).
3. Dijaki izberejo enega izmed ponujenih naslovov in napišejo razpravljalni esej, v katerem potrdijo ali zavrnejo naslovno trditev.

Možna naslova:

Migracije spreminjajo družbe in svet.

Migracije so priložnost za razvoj.

Možna nadgradnja

Ko dijaki zaključijo s pisanjem razpravljalnega eseja, si med seboj izdelke izmenjajo (soseda v klopi) in jih preberejo. Izberemo dva para (lahko se tudi javita k besedi), ki prebereta svoja eseja pred razredom in naštejeta glavne razlike med izdelkoma.

Zaključna aktivnost: Moje sporočilo upanja za begunce v Sloveniji

Sodeluje lahko vsa šola, dijaki, profesorji, strokovni sodelavci, ravnatelj in drugi zaposleni. Pripravili smo predlogo, ki jo lahko natisnete, razmnožite ter razdelite vsem posameznikom, ki so pripravljeni spisati sporočilo upanja za begunce. To pošljite na Slovensko karitas, sodelavci projekta MIND bomo poskrbeli, da bodo ljudje, nastanjeni v Azilnem domu v Ljubljani, prejeli vaše zapise. Prosili bi vas, da uporabite angleški jezik, v kolikor to ni mogoče, bomo poskrbeli za prevod.

My message of hope for refugees is …

Moje sporočilo upanja za begunce je …

#whatishome

Kaj je DOM?

Name/ime: _____ City/mesto: _____

Karitas

Projekt MIND sofinancirata Evropska unija in Ministrstvo za zunanje zadeve RS. Izražena mnenja ne predstavljajo uradnega stališča EU in Vlade RS.

My message of hope for refugees is …

Moje sporočilo upanja za begunce je …

#whatishome

Kaj je DOM?

Name/ime: _____ City/mesto: _____

Karitas

Projekt MIND sofinancirata Evropska unija in Ministrstvo za zunanje zadeve RS. Izražena mnenja ne predstavljajo uradnega stališča EU in Vlade RS.

VIRI IN LITERATURA

Zidar, Romana, 2019: *Naš skupni dom: povezanost migracij in razvoja v Sloveniji.* Ljubljana: Slovenska karitas.

Kazalniki ciljev trajnostnega razvoja. Dostopno prek: https://www.stat.si/Pages/cilji (8. 4. 2020)

Spremenimo svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030. Dostopno prek: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilaterala/razvojno-sodelovanje/1289ed1268/Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.pdf (8. 4. 2020)

Resolucija o imigracijski politiki Republike Slovenije (ReIPRS), 3. poglavje. Ur. l. RS 40/1999. Dostopno prek: https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/19938 (8. 4. 2020)

UNHCR Slovenija, Prosilci za azil. Dostopno prek: https://www.unhcr.org/si/prosilci-za-azil-2 (8. 4. 2020)

UNHCR Slovenija, Notranje razseljene osebe. Dostopno prek: https://www.unhcr.org/si/notranje-razseljene--osebe-2 (8. 4. 2020)

UNHCR, Figures at glance. Dostopno prek: https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html (8. 4. 2020, 3. 11. 2020)

Koser, Khalid, 2017: *Mednarodne migracije, Zelo kratek uvod.* Ljubljana: Krtina. Prvo poglavje dostopno prek: http://www.zalozbakrtina.si/images/9c9437b9a0d8f8daad836206b5b718bc.pdf (8. 4. 2020)

Drnovšek, Marjan: *Vzroki za izseljevanje Slovencev v zadnjih dveh stoletjih.* Dostopno prek: http://www2.arnes.si/~krsrd1/conference/Speeches/Drnovsek_slo.html (8. 4. 2020)

Ličanin, Jelena, 2016: *Sodobne migracije in pomen ozaveščanja javnosti o problematiki migrantov.* Diplomsko delo. Dostopno prek: http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/licanin14836.pdf (8. 4. 2020)

Nacionalna kontaktna točka Slovenije za Evropsko migracijsko mrežo: Migracije in Slovenija. Dostopno prek: http://emm.si/migracije-in-slovenija/ (8. 4. 2020)

Gibanje prebivalstva - naravno in selitveno Dostopno prek: http://www.o-4os.ce.edus.si/gradiva/geo/demografija/gibanje.html (8. 4. 2020)

Aralica, A., ur. 2017: *Cilji trajnostnega razvoja, prihodnost, ki si jo želimo. Društvo za Združene narode za Slovenijo.* Dostopno prek: http://www.poznavalec.si/wp content/uploads/2017/11/SDG_2017.pdf

Same World Education Platform. Dostopno prek: http://www.sameworld.eu/sl/o-projektu/okoljski-migranti (20. 9. 2020)

Trokić, Sabina, 2005: *Regionalna integracija imigrantov v EU.* Diplomsko delo. Dostopno prek: http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Trokic-Sabina.PDF (22. 9. 2020)

Vintar Mally, Katja, 2009: *Države v razvoju – med okoljevarstvom in razvojnimi težnjami: GeograFF 4,* Ljubljana.

Arnuš, Nina, 2010: *Publikacija o globalnem učenju v Sloveniji.* Ljubljana: Sloga.

Cabezudo, A. idr., 2008: *Smernice za globalno izobraževanje, Zasnova in metodologije globalnega izobraževanja za izobraževalce in oblikovalce politike.* Lizbona: Center sever-jug Sveta Evrope. Dostopno prek: https://rm.coe.int/168070eb93 (22. 9. 2020)

The global south. Dostopno prek: https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1536504212436479 (22. 9. 2020)

SSKJ, dostopno prek: https://fran.si/iskanje?View=1&Query=predsodek (8. 4. 2020)

SSKJ, dostopno prek: https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=diskriminacija (8. 4. 2020)

SSKJ, dostopno prek: https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=Ksenofobija (8. 4. 2020)

Delavnice 5, 9, 14, 18 (zgodbe oseb)

https://www.unhcr.org/si/3864-ne-bomo-tisti-ki-izkoriscamo-sistem.html (8. 4. 2020)

https://www.unhcr.org/si/510-sinovice2013mlad-begunec-iz-afganistana-v-sloveniji-nasel-druzinsko-zavetje-html.html (8. 4. 2020)

https://www.unhcr.org/si/363-sinovice2016ljubljana-skozi-oci-begunca-fotoaparat-je-fotoaparat-in-ljudje-so-ljudje-html.html (8. 4. 2020)

https://www.unhcr.org/si/485-sinovice2014faysina-zogdba-html.html (8. 4. 2020)

https://www.unhcr.org/si/483-sinovice2014slovenija-mir-in-svoboda-html.html (8. 4. 2020)

RefugeesIN – Film za družbeno vključenost pribežnikov, ur. 2017: *Od pobega do pripadanja, 26 resničnih življenjskih zgodb beguncev.* Dostopno prek: http://www.utzo.si/wp-content/uploads/2016/09/Brochure_SL--LAST-VERSION-SLOVENIAN.pdf (8. 4. 2020)

Cafod (Catholic Church in England and Wales), dostopno prek: https://cafod.org.uk/Education/Secondary--and-youth-resources/Share-the-Journey-walk (8. 4. 2020)

Osebne zgodbe, pričevanja, na podlagi pripoved ljudi, ki so se znašli v podobni situaciji.

Delavnica 6: Obrazi migracij

https://refugeeweek.org.uk/resources/facts-figures-and-contributions/famous-refugees/ (8. 4. 2020)

Delavnica 7: Globalna porazdelitev prebivalstva, bogastva, hrane in migracije

Število prebivalcev
https://www.statista.com/statistics/262881/global-population-by-continent/ (9. 4. 2020)
https://www.statista.com/statistics/237584/distribution-of-the-world-population-by-continent/ (9. 4. 2020)

BDP
https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPDPC@WEO/WEOWORLD/AFQ/APQ/AZQ/EUQ/NMQ/SMQ (9. 4. 2020)

Oskrba s hrano
https://www.who.int/nutrition/publications/foodsecurity/state-food-security-nutrition-2019-en.pdf?ua=1 (9. 4. 2020)
http://www.fao.org/state-of-food-security-nutrition (9. 4. 2020)
http://www.fao.org/3/ca5162en/ca5162en.pdf#page=44 (9. 4. 2020)

Migracije
https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates19.asp (9. 4. 2020)
https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/wallchart/docs/MigrationStock2019_Wallchart.pdf (9. 4. 2020)

Delavnica 17: Globalna dejstva

Vir 1 https://ourworldindata.org/extreme-poverty (8. 4. 2020)

Vir 2 https://www.unicef.si/novice/14129/vsakih-5-sekund-na-svetu-umre-otrok-mlajsi-od-15-let (8. 4. 2020)

Vir 3 http://uis.unesco.org/en/topic/out-school-children-and-youth (8. 4. 2020)

Vir 4 https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/drinking-water (8. 4. 2020)

Vir 5 https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sanitation (8. 4. 2020)

Vir 6 https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2019/05/22/tracking-sdg7-the-energy-progress-report-2019 (8. 4. 2020)

Vir 7 https://www.who.int/news-room/detail/11-09-2018-global-hunger-continues-to-rise---new-un--report-says (8. 4. 2020)

Vir 8 https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html (8. 4. 2020)

Vir 9 Zidar, 2019.

Vir 10 https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8216 (8. 4. 2020)

Vir 11 https://sdgs.un.org/goals (8. 4. 2020)

Delavnica 10: What to do?

Prevod in priredba gradiva »People on the move: focus on displacement«, Trocaire (Karitas Irske). Dostopno prek: https://www.trocaire.org/sites/default/files/resources/edu/displacement-somalia-religion-lesson-plan.pdf (8. 4. 2020)

Delavnica 19: Debata

Potek debate, dostopno prek: http://www.cpi.si/files/cpi/userfiles/trajnostnirazvoj/ucne_oblike_in_ucne_metode.pdf (8. 4. 2020)

Delavnica 23: Porazdelitev banane

Prevod in priredba po: Cafod (Catholic Church in ENgland and Wales), dostopno prek: https://cafod.org.uk/content/download/733/6290/version/3/file/Primary_Fairtrade_banana-split-game.pdf (8. 4. 2020)

BELEŽKA

Na svetu je mnogo ljudi brez varnega prostora, ki mu lahko rečejo DOM.

Gradimo skupni dom.

Bodimo človek človeku ...